SOSIALISMIN

teoria ja käytäntö

★ **Uusi viisivuotiskausi — rauhan viisivuotiskausi**

★ **Vapaus imperialismin ja taantumuksen vangeille**

★ **Valtiomonopolistinen kapitalismi 70-luvulla**

★ **Antikommunismin ideologista myrkkyä**

11

9. vsk. — Ilmestyy torstaisin — Maaliskuun 11. pnä 1976 — Hinta 0,40 mk

UUTISTOIMISTO NOVOSTI HELSINKI

SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ

N:o 11 (390)

Maaliskuun 11. pnä 1976

Tässä numerossa: Sivu

I NKP:N 25. EDUSTAJAKOKOUS

Toveri L. I. Brezhnevin loppupuheenvuoro 1
Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen pääsuunnat vuosina 1976—1980. Lyhennelmä toveri A. N. Kosyginin alustuksesta 2
Vapaus imperialismin ja taantumuksen vangeille! NKP:n 25. edustajakokouksen julkilausuma 11

II TEORIAN KYSYMYKSIÄ

A. Anikin, V. Kuznetsov: Valtiomonopolistinen kapitalismi 70-luvulla 14

III NYKYPÄIVÄN IDEOLOGINEN TAISTELU

Robert Steigerwald: Antikommunismin ideologista myrkkyä 28

Helsinki 1976 Kirjapaino Kursiivi Oy

NKP:N 25. EDUSTAJAKOKOUS

Toveri L.I.Brezhnevin loppupuheenvuoro

Toverit valtuutetut!

Puolueen Keskuskomitean toimintakertomuksen käsittelyyn ovat osallistuneet kaikkien tasavaltojen edustajat: keskuskomiteoiden sihteerit, aluekomiteoiden sihteerit, puheenvuoroja ovat käyttäneet työläiset, kolhoosilaiset ja sivistyneistömme edustajat. He ovat käsitelleet lukuisia puolueen sisä- ja ulkopolitiikkaa koskevia kysymyksiä. Ei ole epäilystäkään, että Keskuskomitea uudessa kokoonpanossaan, jonka me valitsemme, tutkii huolellisesti täällä esitetyt näkemykset ja ottaa ne työssään huomioon.

Nyt, puheenvuorojen yleissuuntauksesta puheenollen, tekisi mieli painottaa kolmea seikkaa, jotka ovat nähdäkseni tärkeimmät.

Ensinnäkin voimme suurella tyydytyksellä todeta, että kaikki tältä korokkeelta puhuneet edustajakokouksen osanottajat ovat hyväksyneet yksimielisesti Keskuskomitean poliittisen linjan ja käytännöllisen toiminnan.

Keskuskomitean toimintakertomuksessa viitoitettu vastaisen toiminnan linja on myös saanut täyden kannatuksen.

Tämä taas, toverit, merkitsee, että monimiljoonainen puolueemme, jonka tahtoa me täällä ilmaisemme, on tullut 25. edustajakokoukseensa yhtenäisenä, aatteellisessa ja poliittisessa mielessä yksimielisenä.

Todettakoon että keskustelu on ollut poikkeuksellisen rakentavaa, asiallista ja periaatteellista.

Kuluneen viisivuotiskauden tulosten vakava erittely, mietteet puolueen ja maan nykytilasta ja niiden tulevaisuudesta, monia kehitysongelmiamme koskevat syvälliset, mielenkiintoiset ehdotukset, itsearvosteleva, vaativa suhtautuminen omaan toimintaan — tämä luonnehtii mielestäni olennaisimmin täällä pidettyjä puheita.

Tämä taas merkitsee, että edustajakokouksessa, samoin kuin koko puolueessamme vallitsee kommunistien arvon mukainen luova työtyyli. Kaikki ovat painottaneet yksimielisesti proletaarisen internationalismin, kansojen ystävyyden ja rauhantaistelun merkitystä. Se on meidän politiikkaamme, josta me emme luovu.

Todettakoon puheenvuorojen suurenmoinen optimismi sekä varma, määrätietoinen sävy. Se johtuu suunnitelmiemme reaalisuudesta, sen seikan tajuamisesta, että kun puolue yhteisälyllään vii-

JATKUU SIVU 34

Uusi viisivuotiskausi — rauhan viisivuotiskausi

Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen pääsuunnat vuosina 1976—1980

Lyhennelmä Neuvostoliiton ministerineuvoston puheenjohtaja A. N. KOSYGININ alustuksesta

Viisi vuotta, jotka erottavat meidät puolueen edellisestä edustajakokouksesta ovat täysin vahvistaneet NKP:n 24. edustajakokouksen viitoittaman poliittisen linjan tieteelliseksi ja erinomaisen tehokkaaksi. Kansantaloudessa on saavutettu uusia suuria menestyksiä.

Puolueen keskuskomitean luonnosta "Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen pääsuunnat vuosina 1976—1980" on käsitelty laajasti puoluejärjestöissä, työläisten kokouksissa, lehdistössä. Tämä on merkinnyt maan taloudellisten ja sosiaalipoliittisten kysymysten todella koko kansan piirissä tapahtuvaa käsitelyä. Tämä käsittely on ollut vakuuttava esimerkki sosialistisen demokratian tehokkuudesta, yksi sen peruseduista porvarilliseen demokratiaan verrattuna.

Alustuksen ensimmäisessä osassa "Neuvostoliiton taloudellisen kehityksen tulokset", A. N. Kosygin korosti, että teollisuustuotannon, investointien sekä kansan hyvinvoinnin lisäämiseen tähdättyjen valtiollisten sijoitusten absoluuttisen kasvun yhdeksäs viisivuotiskausi on ollut Neuvostoliiton historian paras viisivuotiskausi.

Neuvostoliiton taloudellinen potentiaali on 10 viime vuoden aikana käytännöllisesti katsoen kaksinkertaistunut.

Taloudellisen kehityksen tuloksia luonnehtii täydellisimmin maan kansantulo, joka on kansan kulu-

tuksen ja kansallisrikkauksien lisäämisen lähde. Kansantulo oli yhdeksännellä viisivuotiskaudella 34 prosenttia suurempi kuin kahdeksannella viisivuotiskaudella. Siitä käytettiin kulutukseen 75 prosenttia, loput kasautumiseen.

NKP:n 24. edustajakokouksen määrittelemän **sosiaaliohjelman** toteuttamisen päätuloksista alustaja totesi, että yhdeksännellä viisivuotiskaudella saavutettiin merkittävää kasvua kansan elintasossa. Työläisten ja toimihenkilöiden keskimääräiset kuukausiansiot ovat nousseet viisivuotiskauden aikana 20 prosenttia ja keskimääräinen kuukausiansio on nyt 146 ruplaa. Kollektiivitalonpoikien ansiot ovat nousseet viisivuotiskauden aikana 25 prosenttia. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä ja opiskelijoiden stipendejä on korotettu ja suoritettu useita muita toimenpiteitä.

Reaalitulot asukasta kohti kaksinkertaistuivat Neuvostoliitossa noin joka 15 vuosi.

Tärkeimpien ruoka- ja kulutustavaroiden valtion vähittäishintatason pysyessä vakaana vähittäistavaranvaihto lisääntyi vuosina 1971—1975 36 prosenttia. Voimakkaimmin lisääntyi lihan, lihajalosteiden, kananmunien ja muiden ravintotuotteiden myynti. Huonekaluja, televisioita, radiovastaanottimia, ompelukoneita, pesukoneita, jääkaappeja ja muita kestokulutustavaroita on myyty runsaasti. Henkilöautojen myynti on kasvanut voimakkaasti. Viime vuonna myytiin lähes miljoona henkilöautoa — seitsemän kertaa enemmän kuin vuonna 1970.

Alustaja totesi: — Yhdeksäs viisivuotiskausi on järjestyksessä neljäs perättäinen voimaperäisen joukkomittaisen asuntotuotannon viisivuotiskausi. Vuosina 1971—1975 rakennettiin yli 11 miljoonaa asuntoa ja omakotitaloa, joiden yhteispinta-ala on 544 miljoonaa neliömetriä. Siten on parannettu 56 miljoonan Neuvostoliiton kansalaisen asunto-oloja.

Alustuksessa todetaan, että yksi saavutuksista on ollut yleiseen peruskouluun siirtymisen saattaminen pääpiirteissään päätökseen.

Teollisuustuotannon osoittimia luonnehtiessaan A. N. Kosygin totesi, että **teollisuuden kokonaistuotanto** oli vuonna 1975 43 prosenttia suurempi kuin vuonna 1970, mikä vastaa puolueen 24. edustajakokouksen ohjeita.

10. viisivuotiskaudelle Neuvostoliitto on lähtenyt polttoaineella ja raaka-aineilla turvattuna. Vuonna 1975 tuotettiin 491 miljoonaa tonnia öljyä, 289 miljardia kuutiometriä maakaasua, 701 miljoonaa tonnia hiiltä ja kehitettiin 1 038 miljardia kWh sähköä. Polttoaine- ja energiaperustan nopea kehitys on mahdollistanut kansantalouden tarpeiden tyydyttämisen sekä pääpiirteissään ulkomaille suuntautuvien polttoainetoimitussopimusten täyttämisen. Vuonna 1975 tuotettiin 141 miljoonaa tonnia terästä, 90 miljoonaa tonnia kivennäislannoitteita, 122 miljoonaa tonnia sementtiä.

Koneteollisuuden tuotanto kasvoi viisivuotiskaudella 73 prosenttia, minkä ansiosta on voitu laa-

jentaa tuotannon koneellistamista ja automatisointia, kohottaa tuotannon teknistä tasoa.

Viisivuotiskautena on rakennettu noin tuhat kevyen- ja elintarviketeollisuuden tuotantolaitosta. Kulutustavaroiden tuotanto on lisääntynyt 37 prosenttia, kestokulutustavaroiden ja kotitalouskoneiden tuotanto on kasvanut 1,6 kertaiseksi.

Päättyneellä viisivuotiskaudella on toteutettu johdonmukaisesti puolueen laatimaa **maatalouden** pitkän aikavälin kehittämisen kokonaisohjelmaa. Näihin tarkoituksiin on suunnattu enemmän kuin neljännes kaikista kansantalouteen tehdyistä perussijoituksista. Tämän vuoksi onnistuttiin päättyneen viisivuotiskauden aikana vallinneista äärimmäisen huonoista sääolosuhteista huolimatta lisäämään maatalouden keskimääräistä kokonaistuotantoa 13 prosenttia kahdeksanteen viisivuotiskauteen verrattuna. Keskimääräinen vuotuinen viljasato kasvoi 14 miljoonaa tonnia.

Maatalouden sähkön kulutus oli viime vuonna 3,5 kertaa suurempi kuin vuonna 1965. Traktoreiden, leikkuupuimureiden ja autojen yhteinen moottoriteho on kasvanut maataloudessa kymmenen viime vuoden aikana noin 80 prosenttia ja energian käyttö yhtä työntekijää kohti yli 2-kertaiseksi.

Maaseutuväestön elinolot ovat muuttuneet perin pohjin. Nykyään kolhoosilaisten, valtiontilojen ja toimihenkilöiden talouksissa käytetään 99-prosenttisesti sähköä. Kymmeniin tuhansiin maaseututaajamiin on johdettu kaasu. Valtaosalla maaseutuväestöstä on mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia. Lähes joka toisella (ennen sotaa vain joka kuudennella-toista) työssä käyvällä maaseudun asukkaalla on keskitason tai korkeakoulusivistys (täydellinen tai vajaa). Maaseudun työntekijöiden tulot kasvavat nopeasti. Heidän elinolonsa lähenevät kaupunkilaisten elinoloja. Nämä muutokset ovat tulos NKP:n maatalouspolitiikasta.

Yhtenä tärkeimmistä puolueen 24. edustajakokouksen ohjeiden täyttämisen tuloksista voidaan pitää maan tuotantopotentiaalin huomattavaa kasvua. **Perusrakennustöihin** sijoitettiin yhdeksännellä viisivuotiskaudella yli 500 miljardia ruplaa. Tämän seurauksena on uusittu noin 43 prosenttia kansantalouden kiinteistä tuotantotavoista, maataloudessa lähes 56 prosenttia. Kiinteiden varantojen kokonaismäärä on kasvanut 1,5-kertaiseksi.

Yhdeksännellä viisivuotiskaudella on nopeutettu tieteellis-teknistä kehitystä ja kohotettu yhteiskunnallisen tuotannon tehokkuutta. Teollisuuden sarjatuotantoon ottamien uusien kone-, laitteisto- ja kojetyyppien määrä on kaksinkertaistunut.

Päättyneellä kaudella ei kuitenkaan pystytty ratkaisemaan kokonaan eräitä ongelmia. Tieteellis-teknisen kehityksen nopeutumisesta huolimatta tieteen ja tekniikan saavutusten tuotantoon soveltamisen nykyinen vauhti ei tyydytä.

Neuvostoliitto on kuluneella viisivuotiskaudella edennyt jälleen kilpailussa kehittyneiden kapitalististen maiden kanssa. Neuvostoliiton teollisuustuotanto on kasvanut keskimäärin 7,4 prosentin vuosivauhdilla, kun Yhdysvalloissa ja EEC-maissa kasvu on ollut 1,2 prosenttia. Kyseessä ei ole suinkaan mikään suhdanneluonteinen kehityssuunta. Myös pitemmän ajanjakson aikana — vuosina 1950—1975 — Neuvostoliiton ja muiden sosialistisen yhteisön maiden, Sevin jäsenmaiden, teollisuustuotannon keskimääräinen vuotuinen kasvu oli runsaat kaksi kertaa suurempi kuin kehittyneissä kapitalistisissa maissa: luvut olivat vastaavasti 9,6 ja 4,6 prosenttia.

Tämän ansiosta jo ennen yhdeksännen viisivuotiskauden alkamista Neuvostoliitto tuotti valuvalurautaa, rauta-, mangaani- ja kromimalmia, kivihiiltä, koksia, sementtiä, kalisuolaa, fosfaattiraakaaineita, traktoreita, diesel- ja sähkövetureita, puuvillaa, villaa, pellavaa ja eräitä muita tuotteita, ja päättyneellä viisivuotiskaudella myös terästä, öljyä ja mineraalilannoitteita enemmän kuin mikään toinen maa.

Alustuksensa ensimmäisen osan päätteeksi A. N. Kosygin totesi: vat suunnitelmamma, useiksi vuo- — Esitämme tavoitteemme ja luosiksi eteenpäin ajoitetun politiikkamme julkisesti, koko maailman nähden, sillä kaikki suunnitelmamme ovat laajojen työtätekevien joukkojen etujen mukaisia ja palvelevat rauhan ja yhteiskunnallisen edistyksen asiaa. Ratkaisemme ja tulemme ratkaisemaan ongelmiamme, olkoot ne kuinka laajakantoisia hyvänsä, koko yhteiskunnan edun nimissä, ja olemme vakuuttuneita kommunismin suuren asian menestyksestä.

Siirtyessään käsittelemään **kymmenennen viisivuotiskauden tärkeimpiä sosiaalisia ja taloudellisia** tehtäviä alustaja korosti: **Kymmenennen viisivuotiskauden tärkein tehtävä on kansan elintason ja sivistystason kohottamiseen tähtäävän kommunistisen puolueen linjan johdonmukainen toteuttaminen yhteiskunnallisen tuotannon dynaamisen ja tasasuhtaisen kehityksen pohjalta, samoin kuin tuotannon tehokkuuden kohottamisen, tieteellis-teknisen kehityksen nopeuttamisen, työn tuottavuuden kasvun ja kansantalouden kaikkien alojen työn kaikkinaisen parantamisen pohjalta.**

Kymmenennen viisivuotiskauden päätavoite on kiteytetty puolueen esittämässä ytimekkäässä ja kaikenkattavassa määritelmässä: kyseinen viisivuotiskausi on talouden kasvuun ja kansan hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävä korkean laadun ja tehokkuuden viisivuotiskausi.

Työläisten ja toimihenkilöiden keskiansio kasvaa viisivuotiskaudella 16—18 prosenttia ja tulee olemaan vuoteen 1980 mennessä vähintään 170 ruplaa. Kymmenennellä viisivuotiskaudella saadaan päätökseen vähimmäispalkan korotus ja aloitetaan uusi vaihe työläisten ja toimihenkilöiden vähimmäispalkan nostamisessa.

Puolueen politiikka edellyttää, että kaupungin ja maaseudun väliset olennaiset sosiaalis-taloudelliset ja kulttuuritarjonnan eroavaisuudet vähitellen poistetaan. Alkaneen viisivuotiskauden aikana kolhoosilaisten yhteistaloudesta saamat tulot lisääntyvät 24—27 prosenttia, toisin sanoen ne kasvavat nopeammin kuin työläisten ja toimihenkilöiden keskiansio.

Yhteiskunnallisista kulutusvarannoista väestölle myönnettävät maksut ja edut kasvavat viisivuotiskauden aikana 28—30 prosenttia. Yksi tärkeimmistä uusista sosiaalisista toimenpiteistä on se, että naisille myönnetään osittain maksettava loma vastasyntyneen lapsen hoitamista varten siihen asti kun lapsi täyttää vuoden. Muista toimenpiteistä mainittakoon työläisten, toimihenkilöiden ja kolhoosilaisten vähimmäisvanhuuseläkkeiden korottaminen.

Tulojen reaaliarvo taataan sillä, että tärkeimpien kulutustavaroiden vakaat valtion vähittäishinnat säilytetään ja eräiden tavaroiden hintoja alennetaan mahdollisuuksien ja tavaravarojen kerääntymisen mukaan.

Uudella viisivuotiskaudella Neuvostoliitossa jatketaan laajassa mittakaavassa **asuntojen rakentamista.** Asuntoja rakennetaan 545—550 miljoonaa neliömetriä, rakentamisen laatua, asuntojen viihtyisyyttä ja suunnitelmallisuutta parannetaan.

Terveydenhoidon alueella viisivuotiskauden tärkeimpiä tehtäviä ovat sairaanhoitopalvelun laadun nostaminen, lääkäreiden ja muun lääkintähenkilökunnan työolojen parantaminen ja sairaalalaitosten toiminnan tehostaminen. Nämä toimenpiteet yhdessä sairaaloiden, poliklinikkojen, virkistys- ja työkeskusten, urheilulaitosten, lepokotien ja lomahotellien verkoston laajentamisen kanssa tekevät mahdolliseksi tyydyttää väestön tarpeet entistä paremmin tehokkaan lääkärinavun osalta ja parantaa työtätekevien virkistäytymistä ja ennaltaehkäisevää hoitoa.

Viisivuotiskaudella on tarkoitus kehittää edelleen peruskoulujärjestelmää. Yhä suurempi osa työväenluokasta saa koulutuksen teknisissä oppilaitoksissa, joissa ammattikoulutuksen ohella saa 10. luokkaisen peruskoulusivistyksen.

Kymmenennellä viisivuotiskaudella tehdään paljon Neuvostoliiton kansalaisten moninaisten henkisten tarpeiden tyydyttämiseksi.

Tämän jälkeen A. N. Kosygin käsitteli kysymystä tuotannon mittasuhteiden jatkuvasta kasvusta ja kansantalouden tasapainoisuuden turvaamisesta. Hän totesi: — Kansantalouden tärkeimpien alojen tuotannon absoluuttinen lisäys tulee olemaan alkaneella viisivuotiskaudella paljon suurempi kuin edellisellä viisivuotiskaudella. Niinpä teollisuustuotannon lisääntyminen yhdellä prosentilla merkitsee, että tuotanto kasvaa 1,4-kertaiseksi yhdeksänteen viisivuotiskauteen verrattuna ja 2,1-kertaiseksi kahdeksanteen viisivuotiskauteen verrattuna.

Kymmenes viisivuotiskausi merkitsee uutta merkittävää edistysaskelta Neuvostoliiton tuotantopo-

tentiaalin lisäämisessä, Neuvostoliiton taloudellisen mahdin lujittamisessa. **Raskaassa teollisuudessa** on tarkoitus lisätä tuotantoa 38—42 prosenttia. Raskaan teollisuuden ensisijainen kehittäminen ei merkitse sitä, että ei pyrittäisi lisäämään kaikin tavoin kulutustavaroiden tuotantoa. Kulutustavaroiden tuotanto kasvaa 44—46 miljardilla ruplalla, kun yhdeksännellä viisivuotiskaudella kasvu oli 39 miljardia ruplaa.

Kun kansantaloutta kehitetään voimaperäistämisen tietä on edelleen noudatettava suuntaa **kasautumisen** olennaiseen **uudelleen jakamiseen maatalouden hyväksi.** Vuosina 1971—1980 maatalouden tuotantokohteiden rakentamiseen myönnetyt investoinnit nousevat 260 miljardiin ruplaan. Niiden osuus kansantalouden investointien kokonaismäärästä kasvaa 18 prosentista 23 prosenttiin.

Suuri merkitys talouden tasapainoisen kasvun turvaamiseksi niin alkaneella viisivuotiskaudella kuin myös pitkällä tähtäyksellä on **Neuvostoliiton vankalla raaka-ainepe-rustalla.** Laadituissa suunnitelmissa edellytetään, että tutkitut hyötykaivannaisvarat kasvavat nopeammin kuin tuotanto, jotta teollisuudella olisi niitä aina riittävästi käytettävänään.

Näin ollen Neuvostoliiton kehitysedut niin nykyvaiheessa kuin pitkällä tähtäyksellä vaativat **tuotannon kaikinpuolista voimaperäistämistä sekä tieteellis-teknisen edistyksen ja työn tuottavuuden kasvun nopeuttamista,** jotka ovat tuotannon lisääntymisen ratkaisevia edellytyksiä.

Talouden kehittämiseksi voimaperäistämisen tietä on välttämätöntä, että tieteellis-teknisen kehityksen saavutukset yhdistetään elimellisesti sosialistisen talousjärjestelmän etuisuuksiin. Tämän tehtävän ratkaisemisessa on tärkeä sija **tieteellä.**

Jo käytäntöön otettujen teknologisten prosessien täydentämisen ohella luodaan edelläkäyvästi periaatteellisesti uutta tekniikkaa ja teknologiaa. Niinpä voimataloudessa käyvät entistä ajankohtaisemmiksi tutkimukset lämpö- ja ydinenergian välittömästä muuttamisesta sähköenergiaksi. Neuvostoliiton tiedemiesten ponnistelut suunnataan myös sellaisten kysymysten ratkaisuun kuin hallittu lämpöydinreaktio ja suprajohtavuus.

A. N. Kosygin korosti: Erityistä huomiota kiinnitetään **työn tuottavuuden kasvuun.** Koko kansantalouden laajuudessa on tarkoitus lisätä työn tuottavuutta noin 27 prosentilla vuosien 1971—1975 23 prosenttia vastaan. Tämä vastaa 26 miljoonan työläisen työn säästöä. Työn tuottavuutta nostamalla kansantuloa pitäisi pystyä lisäämään 85—90 prosentilla.

Käsitellessään **suunnittelun ja hallinnon, koko talouskoneiston parantamisen** suuntaviivoja alustaja totesi: — Koko suunnitelman johtoajatuksena on oltava sen kaikkien osien, aineellisen tuotannon kaikkien alojen elimellinen yhteys edistyneimpään **tieteeseen.** Suunnitelmassa edellytetään laajennettavaksi sekä tieteellisten pe-

rustutkimusten rintamaa että tieteellis-tekniseen edistykseen tähtäävien sovellettujen ongelmien ratkaisemista. Suunnittelun kehittämiseksi on laadittava kokonaisohjelmia tärkeimpien tieteellisteknisten, taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien osalta. Ensi sijassa on laadittava atomivoimatalouden tuotannollisen perustan kehittämisohjelma, raskaan ruumiillisen työn ja käsityön koneellistamisohjelma, suurten aluekohtaisten tuotantokeskusten muodostamisen ohjelma.

A. N. Kosygin totesi kymmenennen viisivuotiskauden tunnusomaiseksi piirteeksi muodostuvan Neuvostoliiton kansantalouden entistä syvällisemmän liittämisen kansainväliseen työnjakoon, **ulkomaisen taloudellisen yhteistyön** johtamisen pitkäaikaiselle pohjalle. Tämän tehtävän täyttämiseksi laajennetaan suunnitelmallisesti Neuvostoliiton vientipotentiaalia lisäämällä sekä perinteellisten tavaroiden että uusien tuotteiden vientiä. Neuvostoliiton taloudella on tähän varsin hyvät mahdollisuudet.

Tuonnin alueella tärkeintä on, että tuonnin kehitys edesauttaisi mahdollisimman paljon teknisen kehityksen nopeuttamista, palvelisi Neuvostoliiton kansalaisten tarpeiden mahdollisimman täydellistä tyydyttämistä ja vastaisi valtion suunnitelmassa edellytettyä taloudellista strategiaa.

Puolueen kansainvälisissä asioissa noudattamaa linjaa vastaa ulkomaisten taloussuhteiden laajentaminen kaikkiin maihin.

Vastedeskin kiinnitetään ensisijaista huomiota Neuvostoliiton ja **sosialististen maiden** yhteistyön kehittämiseen ja lujittamiseen. Sosialistisen taloudellisen yhdentymisen kokonaisohjelma, joka on laadittu 20 vuodeksi sekä monenkeskisten yhdentymistoimenpiteiden yhteissuunnitelma, joka ensi kerran hyväksyttiin SEVin kokouksessa kesällä 1975, käyvät yhä merkityksellisemmiksi yhteistyöllemme. Suurena tehtävänä on tuotannollisen yhteistoiminnan ja erikoistumisen kaikkinainen laajentaminen teollisuudessa.

Neuvostoliitto on kiinnostunut siitä, että sen yhteistyö **kehitysmaiden** kanssa olisi luonteeltaan kestävää ja molemmin puolin edullista työnjakoa. Näitä päämääriä vastaavat viime vuosina monien Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan maiden kanssa pitkällä tähtäyksellä tehdyt sopimukset taloudellisesta yhteistyöstä. Tulemme laajentamaan yhteistyötä kehitysmaiden kanssa demokraattisella ja oikeudenmukaisella pohjalla ja edistämään niiden taloudellista itsenäistymistä.

Kansainvälisen liennytyksen oloissa Neuvostoliiton taloudelliset suhteet **kehittyneisiin kapitalistisiin maihin** saavat uusia laadullisia puolia, suhteita voidaan laajentaa merkityksellisesti Etykokouksen päätösasiakirjassa esitettyjen periaatteiden pohjalta. Edelleen jatketaan suurisuuntaisten sopimusten solmimista yhteistyöstä teollisuuskohteiden rakentamisessa Neuvostoliitossa ja Neuvostoliittolaisten organisaatioiden osallistumisesta teollisuuslaitosten

rakentamiseen länsimaissa. Lupaavia yhteistyön muotoja ovat kompensaation pohjalla solmittavat sopimukset, teollisen yhteistoiminnan eri lajit, yhteiset tieteelliset tutkimukset ja tekniset suunnittelutyöt.

Tämän jälkeen alustaja siirtyi käsittelemään aineellisen tuotannon kehittämistä tehokkuuden ja laadun pohjalta.

Teollisuustuotanto lisääntyy viisivuotiskauden aikana 35—39 prosenttia. Raskaan teollisuuden johtava asema säilyy edelleen täydellisenä, varsinkin tieteellis-teknisen kehityksen kiihdyttämisessä. A-ryhmän alojen tuotanto kasvaa 38—42 prosenttia.

Aineellisen tuotannon kaikkien alojen teknisen tason kohottamisessa ja laadun parantamisessa on ensisijainen merkitys **koneteollisuudella.** Metallurgian, kemian ja ydinteollisuuden koneenrakennuksen odotetaan kasvavan muita nopeammin, samoin kuin sähköteknisen, radioelektronisen, työstökone- ja kojeteollisuuden eri alojen. Täten luodaan perusta suurille laadullisille muutoksille kansantalouden kaikkien alojen kehittämisessä.

Maatalouskoneteollisuus tuottaa viisivuotiskaudella 1,5 kertaa enemmän koneita kuin edellisellä viisivuotiskaudella.

Metallurgian teollisuuden laitteistojen tuotantoa laajennetaan. Näihin tarkoituksiin myönnetään perusinvestointeja 2,4 kertaa enemmän kuin edellisellä viisivuotiskaudella.

Teollisuuden varustaminen viimeisimmillä kone- ja kalustotyypeillä, uusimpien valmistusprosessien laaja soveltaminen samoin kuin tuotteiden laaduntarkkailujärjestelmien käyttö vaatii nykyaikaisten nopeasti toimivien tietokonetekniikan, kojeiden, radioelektroonilaitteiston, laserlaitteiden ja muiden uusimpien teknisten välineiden tuotannon kehittämistä. Kojeiden ja automaattilaitteiden tuotantoa aiotaan lisätä viisivuotiskaudella 1,6—1,7-kertaiseksi.

Kemian ja öljyteollisuuden koneenrakennuksessa tärkeimpien laitteistojen tuotanto kasvaa 1,5—1,6-kertaiseksi.

Kevyttä ja elintarviketeollisuutta varten valmistetaan monia periaatteellisesti uusia **laitteistotyyppejä.**

Alustaja totesi edelleen, että Neuvostoliitto on maailman ainoa suuri teollisuusvaltio, jonka taloudellinen kehitys nojaa omiin polttoaine- ja voimavaroihin. Tämä on Neuvostoliiton talouden merkittävä etu ja tärkeä edellytys sen vakaalle kasvulle.

Kymmenennellä viisivuotiskaudella lasketaan perusta Neuvostoliiton voimatalouden edelleen kehittämiselle pääasiassa vesivoiman, atomienergian ja halvan hiilen käytön pohjalta. Öljyn ja maakaasun tuotannon kasvu käytetään yhä suuremmassa määrin teknologisiin tarpeisiin.

Taloudellisimmalla avolouhosmenetelmällä tyydytetään hiilituotannon kasvusta 60 prosenttia. Kaasun tuotanto kasvaa yhdeksänteen viisivuotiskauteen verrattuna noin 1,5-kertaiseksi, kaasun

käyttö teknologisissa tarkoituksissa lisääntyy noin 2-kertaiseksi. Öljyn jalostus kasvaa 25—30 prosentilla.

Talouselämän voimaperäistäminen ja sen tehokkuuden nostaminen asettavat suuria vaatimuksia **rauta- ja värimetallurgialle ja kemian teollisuudelle,** jotka turvaavat kansantalouden rakennemateriaaleilla. **Rautametallurgiassa** lisääntyy taloudellisempien metallilaatujen valmistus 1,5—2-kertaiseksi ja laatuteräksen tuotanto kasvaa. **Värimetallurgiassa** aiotaan lisätä alumiinin, kuparin, nikkelin, titaanin ym. tärkeiden metallien tuotantoa.

Kemian teollisuudella on varsin vastuullisia tehtäviä. Mineraalilannoitteiden tuotanto saavuttaa vuonna 1980 143 miljoonan tonnin rajan ja on lähes 1,6 kertaa suurempi kuin vuonna 1975. Kehitettyjen muoviaineiden tuotanto lisääntyy yli 2-kertaiseksi.

Metsä- ja puunjalostus- sekä selluloosa- ja paperiteollisuuden tärkeimpänä tehtävänä on metsätöiden koneellistamistason nostaminen ja kaadetun puutavaran tehokkaampi hyväksikäyttö.

Taloudellisen toiminnan laajat mittasuhteet kymmenennellä viisivuotiskaudella tekevät välttämättömäksi erityiset toimenpiteet **ympäristön suojelemiseksi.** Näihin tarkoituksiin myönnetään useimmilla teollisuuden aloilla huomattavia varoja. Otetaan käytäntöön uusia menetelmiä ja laitteita, joilla estetään vahingollisten jäteaineiden joutuminen ilmakehään, samalla ryhdytään myös toimenpiteisiin vesien ja metsien suojelemiseksi ja niiden hyödyntämiseksi kokonaisvaltaisesti.

Kymmenennellä viisivuotiskaudella aloitetaan tutkimustyöt sellaisen tärkeän kysymyksen ratkaisemiseksi kuin osan pohjoisen ja Siperian jokien juoksun suuntaamisesta Volgan vesistöön, Kazahstaniin Keski-Aasiaan.

Alustaja käsitteli yksityiskohtaisesti toimia, joiden avulla maataloudesta tehdään tehokas korkeatuottoinen ala, vähennetään maatalouden riippuvuutta sääolosuhteista ja edistetään merkittävästi kaupungin ja maaseudun elinolojen yhtäläistymistä.

Kymmenennellä viisivuotiskaudella maatalouden kehittämiseen sijoitetaan yli neljäsosa koko perusinvestointien määrästä. Huomattavia määrärahoja myönnetään niille teollisuuden aloille, jotka toimittavat maaseudulle koneita, lannoitteita ja muita teknisiä materiaalivaroja.

Tämän johdosta energiamäärä kutakin työntekijää kohti lisääntyy 17 hevosvoimasta (1975) 28 hevosvoimaan (1980).

Maanparannustyöt tarjoavat valtavia mahdollisuuksia maataloustuotannon voimaperäistämiselle.

Viisivuotissuunnitelman edellyttämien toimenpiteiden ansiosta maataloustuotteiden keskimääräinen vuotuinen tuotanto lisääntyy 14—17 prosenttia. Keskimääräinen vuotuinen viljatuotanto kasvaa 18—21 prosenttia ja on vuosina 1976—1980 215—220 miljoonaa tonnia vuodessa.

Kevyen ja elintarviketeollisuu-

den kehitys on läheisesti sidoksissa maatalouteen. Näillä aloilla tuotanto kasvaa kymmenen viisivuotiskauden aikana 26—28 prosenttia. Kulutustarvikkeiden tuotanto eri aloilla kasvaa kokonaisuudessaan 30—32 prosenttia.

Kymmenennellä viisivuotiskaudella on määrä lisätä kaikkien **liikennemuotojen** tavarakuljetuksia 30 prosenttia ja matkustajakuljetuksia 23 prosenttia.

Tietoliikenteen kaikkia lajeja kehitetään.

Alustuksessa kiinnitettiin paljon huomiota **tuotantovoimien sijoittamiseen.** Muita nopeammin kehittyvät Neuvostoliiton itäiset alueet, ennen kaikkea siperia. Neuvostoliiton Euroopan ja Uralin teollisuutta kehitetään ennen kaikkea laajentamalla ja ajanmukaistamalla toimivia tuotantolaitoksia. Suurten kansantaloudellisten ohjelmien toteuttaminen ja alueellisten tuotantokompleksien perustaminen on entistä näkyvämpää Neuvostoliiton eri alueilla.

Alustuksen päätösosassa A. N. Kosygin korosti:

— Nimitämme kymmenettä viisivuotiskautta tehokkuuden ja laadun viisivuotiskaudeksi. Neuvostoliiton talous on kehittynyt sille asteelle, jolla väestön tarpeiden tyydyttäminen korkealaatuisilla kulutustavaroilla samoin kuin uudenaikaisen tekniikan ja teknologian käyttö tuotantoprosessissa ovat muodostuneet eteenpäinmenon ehdoksi.

Meillä on kaikki tarvittava kymmenennen viisivuotissuunnitelman tehtävien menestykselliseksi ratkaisemiseksi.

Alkanut viisivuotiskausi on luonteeltaan ja koko suuntaukseltaan rauhan ja kansainvälisen liennytyksen viisivuotiskausi. Se osoittaa koko ihmiskunnalle, että Neuvostoliiton kansa on syvästi kiinnostunut rauhanomaisesta rakennustyöstä, että Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja valtion politiikka on rauhantahtoista.

Vapaus imperialismin ja taantumuksen vangeille!

NKP:n 25. Edustajakokouksen julkilausuma

Neuvostoliiton kommunistien ja koko neuvostokansan tahdon ilmaisten NKP:n 25. edustajakokous tuo juhlallisesti julki veljellisen, murtumattoman solidaarisuutensa kommunisteja ja kaikkia niitä kohtaan, jotka taistelevat imperialismia ja taantumusta vastaan, ennen kaikkea fasistien toimeenpaneman ajojahdin uhreja, niitä kohtaan, jotka viruvat keskitysleireillä ja vankiloissa ja joita kidutetaan raa'asti. Heidän osakseen tulleet epäinhimilliset koettelemukset ovat luokkakostoa heidän sankarillisesta osallistumises-

taan jaloon taisteluun työkansan etujen, rauhan ja demokratian, kansallisen itsenäisyyden ja sosialismin puolesta.

Maailman laajojen kansalaispiirien suuttumuksentäyteisistä vastalauseista piittaamatta ja kaikkia oikeusnormeja polkien fasistijuntta pitää edelleenkin teljettynä Chilen kansan maineikasta poikaa, kansainvälisen kommunistisen liikkeen merkkimiestä, Chilen Kommunistisen Puolueen pääsihteeriä Luis Corvalania.

Edustajakokous vaatii päättävästi: Vapaus Luis Corvalanille! Vapaus meidän tovereillemme — Chilen Kommunistisen Puolueen johtohenkilöille, J. Cademartorille, J. Montesille, Sosialistisen Puolueen johtajille E. Ponzelle ja C. Lorcalle sekä muille Kansan yhtenäisyyden johtohenkilöille, tuhansille fasistikomennon vangeille — kommunisteille, sosialisteille, kaikille isänmaanystäville ja demokraateille!

Uruguayn viranomaiset ovat aloittaneet edistyksellisten voimien uuden vainoamiskampanjan. Me vaadimme: Vapaus Uruguayn Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean sihteereille J. Perezille, J. L. Masseralle, vapaus kaikille Uruguayn kommunisteille, Uruguayn Laajan Rintaman puheenjohtajalle L. Sereñille ja muille demokraateille!

Paraguayn Kommunistisen Puolueen puheenjohtaja Antonia Maydana on 18 vuotta virunut vankisellissä, kautta maan riehuu raaka sotilasdiktatuuri. Vapaus Antonio Maydanalle! Vapaus Paraguayn Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean sihteerille M. A. Solerille ja sadoille muille paraguaylaisille isänmaanystäville!

Guatemalassa ovat vime vuosina kaatuneet julman koston uhreina toinen toisensa jälkeen Guatemalan Työpuolueen pääsihteerit B. Alvarado Monzon ja Alvarado Arellano. Brasiliassa katoaa jäljettömiin vankiloissa kommunistisen puolueen ja demokraattisen opposition toimitsijoita. Argentiinassa taantumusvoimat harjoittavat jatkuvasti terroria kommunistista puoluetta ja muita edistyksellisiä järjestöjä vastaan. Myös Haitissa jatkuu terrori.

Edustajakokous lausuu päättävän vastalauseensa näiden vainotoimien johdosta ja vaatii lopettamaan ne.

Imperialismin asiamiesten kädestä ovat saaneet surmansa Afrikan kansallisen vapautusliikkeen tunnetut toimihenkilöt: Guinean—Bissaun ja Kap Verden saarten Afrikkalaisen Itsenäisyyspuolueen pääsihteeri Amilcar Cabral ja Mosambikin Kansallisen Vapautusrintaman puheenjohtaja Eduardo Mondale.

Rotukiihkoilijoiden valtakomento Etelä-Afrikan Tasavallassa, Namibiassa ja Zimbabvessa on haasteena ihmiskunnan omalletunnolle.

Epäinhimillinen kohtelu vankilassa on aiheuttanut erinomaisen humanistin, rotusyrjinnän ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden lannistumattoman vastustajan Bram Fischerin kuoleman. Tavattoman raskaissa vankiloissa ovat

muutkin Etelä-Afrikan Kommunistisen Puolueen, Afrikan vanhimman kommunistisen puolueen, johtohenkilöt. Häpeä rotukiihkoilijoille ja heidän apureilleen! Vapaus kaikille Etelä-Afrikan kansallisen vapautusliikkeen osanottajille!

Indonesiassa on surmattu tuhansia kommunisteja. Vankiloissa ja keskitysleireillä viruu yhä kymmeniä tuhansia poliittisia vankeja. Vapaus kommunisteille ja kaikille Indonesian isänmaanystäville!

Israelin miehittämällä Palestiinan kamaralla vangitaan ja pidätetään vangittuna henkilöitä, jotka taistelevat aggressiota vastaan kansansa pyhästä oikeudesta omaan, itsenäiseen valtioon.

Espanjassa kieltäydytään edelleenkin suomasta laillista vapautta sadoille poliittisille vangeille — kommunisteille, sosialisteille ja muille demokraateille. Edustajakokous tukee kaikkia, jotka toimivat Espanjan kansan oikeudenmukaisen asian hyväksi.

Edustajakokous tuomitsee päättävästi rauhan ja kansojen turvallisuuden sekä työkansan etujen ja ihmiskunnan paremman tulevaisuuden puolesta johdonmukaisesti ja uhrautuvaisesti taistelevien kommunistien vainoamisen ja syrjinnän. Edustajakokous tuo julki varauksettoman tukensa vallankumouksellisen liikkeen ja vapautusliikkeen marttyyreille ja sankareille ja lähettää heille veljellisen tervehdyksensä.

NKP:n 25. edustajakokous kannattaa KK:n pääsihteerin toveri L. I. Brezhnevin selostuksessaan tekemää ehdotusta, että Moskovaan pystytettäisiin vertauskuvaksi neuvostoliittolaisten kommunistien pysyvästä uskollisuudesta proletaarisen internationalismin suurelle asialle monumentti kansainvälisen kommunistisen liikkeen, työväenliikkeen ja kansallisen vapautusliikkeen sankareiden muistoksi, niiden muistoksi, jotka ovat uhrautuvasti taistellen kansan onnen puolesta kaatuneet luokkaviholisen kädestä.

Sankarillisen bolshevikkien puolueen, muiden maiden vallankumouksellisten monien sukupolvien kokemuksesta me tiedämme: kaikki yritykset pysähdyttää historian kulku terrorilla ovat tuomitut epäonnistumaan.

NKP:n 25. edustajakokous kehottaa kaikkia maailman kommunisteja, kaikkien maiden työtätekeviä, poliittisia ja kansalaisjärjestöjä liittymään yhä aktiivisemmin taisteluun edistyksen, demokratian ja sosialismin etumaisia voimia vastaan suunnatun terrorin ja vainotoimien lopettamisen, kaikkien taantumuksen vankien vapauttamisen puolesta.

Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kansat tulevat vastaisuudessakin leniniläisiä perinteitä horjumattomasti noudattaen osoittamaan tehokasta solidaarisuutta tovereilleen, jotka taistelevat suurten ja jalojen päämäärien puolesta, ja tulevat olemaan iäti uskollisia proletaarisen internationalismin asialle.

A. ANIKIN
V. KUZNETSOV

Valtiomonopolistinen kapitalismi 70-luvulla

Vuosien 1974—75 yleismaailmallinen talouspula, kapitalistisen talouden ristiriitojen kärjistyminen, jotka ovat johtaneet valuutta-, energia-, elintarvike- ja ekologiseen kriisiin, inflaation ennennäkemätön vauhti, laajuus ja kestoaika ovat kapitalistisen talouden tunnusomaisia piirteitä 70-luvun alkupuoliskolla. Niihin kytkeytyy sosiaalisen ja poliittisen taistelun huomattava vilkastuminen useimmissa teollisesti kehityneissä kapitalistisissa maissa sekä ristiriitojen syveneminen imperialistivaltojen ja "kolmannen maailman" maiden välillä. Tämä kaikki on selvä todiste kapitalismin yleiskriisin jatkuvasta kehittymisestä.

Kapitalismin valtiomonopolistinen muoto ei ole pystynyt voittamaan kapitalistisen talouden objektiivisten lainomaisuuksien vaikutuksen tuhoisia seurauksia, ratkaisemaan porvarillisen yhteiskunnan antagonistisia ristiriitoja. Nykyiset tapahtumat osoittavat, että valtiomonopolistiset sääntelymenetelmät ovat voimattomia turvaamaan niiden päämäärien saavuttamista, jotka hallitseva luokka on asettanut niille. Kriisi-ilmiöt ovat antaneet musertavan iskun porvarillisten taloustieteilijöiden ja erilaisten asiantuntijoiden optimismille "sääntelevän valtion kaikkivoipaisuuden", sen talous- ja sosiaalipolitiikan tehokkuuden suhteen. Edelleenkin on ajankohtainen kommunistisen ja työväenpuolueiden kansainvälisen neuvottelukokouksen (1969) toteamus, että "valtiomonopolistinen sääntely, jota harjoitetaan monopolistisen kapitalismin etuja vastaavissa muodoissa ja laajuudessa ja joka tähtää sen herruuden säilyttämiseen, ei pysty taltuttamaan kapitalistisen markkinoiden alkuvoimaisuutta".

Valtiomonopolistisen kapitalismin kehitys

Erinäiset valtiomonopolistisen kapitalismin tekijät syntyivät useissa maissa jo ensimmäisen maailmansodan aikana. Valtion järjes-

telmällinen ja aktiivinen puuttuminen talouteen rauhan aikana alkoi kuitenkin 30-luvulla — syvän yleismaailmallisen talouspulan ja pitkällisen laman kaudella. Toinen maailmansota voimisti hahmottuneita tendenssejä, ja kapitalististen maiden sodanjälkeinen talous on saanut monia uusia valtiomonopolistisia piirteitä.

Porvarillisen tuotantotavan ristiriitojen synnyttämä valtiomonopolistinen kapitalismi ei pysy muuttumattomana. Säilyttäen tyypilliset päätunnusmerkkinsä se muuntuu näiden ristiriitojen vaikutuksesta.

Valtiomonopolistisen kapitalismin päätekijät voidaan jakaa kolmeen ryhmään, joista kullakin on erikoinen sija nykyisten tuotantosuhteiden järjestelmässä. Näihin kuuluu, ensiksi, valtion omistus ja valtion yritteliäisyys; toiseksi, kansantulon kulutus ja uudelleenjako lähinnä budjetin välityksellä; kolmanneksi, talouden valtionsääntely, ohjelmointi yleiskansallisella tasolla mukaanluettuna. Nämä tekijät punoutuvat yhteen vaikuttaen yhdessä ja vuorovaikutuksessa keskenään. Muun muassa valtion omistus ja budjetti ovat kiinteässä yhteydessä talouden sääntelyyn, ne ovat itse asiassa osa tätä sääntelyä. Samalla ne esittävät myös itsenäistä osaa ja sen vuoksi niitä voidaan tutkia erikseen.

Perintönä yksityisten maiden historiallisen kehityksen erikoisluontoisuudesta on säilynyt huomattavia eroavuuksia valtion omistuksen määrässä. Valtion osuus kansallisrikkaudessa vaihtelee noin 1/7:stä USA:ssa 2/5:een Ranskassa ja Itävallassa. Tavallisesti (muttei ehdottomasti) valtion käsiin ovat keskittyneet eniten pääomia vaativat teollisuuden ja liikenteen alat (rautatiet, lento- ja meriliikenne, voimalat, hiilikaivokset, rautametallurgia, raaka-aineteollisuus) sekä taloussektorit, joiden tulee olemukseltaan täyttää yhteiskunnallisia tehtäviä (tietoliikenne, kaasu- ja sähköjakeluverkostot, kunnallistalous, luottojärjestelmä). Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina Ranskassa ja eräissä muissa Euroopan maissa vallinneesta erikoisesti sosiaalisesta ja poliittisesta tilanteesta johtui eräiden "tyypillisesti" yksityiskapitalistisesten tuotantolajien, esim. auto- ja lentokonetehtaiden kansallistaminen.

Sen jälkeen, kun eräissä Euroopan maissa vyörynyt kansallistamisaalto oli tyrehtynyt, valtiollistaminen tapahtui pitkähkön ajan lähinnä laajentamalla valtion osallistumista yksityisyhtiöiden osakepääomaan. "Sekaomistus" on syntynyt pääasiassa muodostettaessa uusia yhtiöitä tuotantoaloilla, jotka vaativat suuria alkuinvestointeja ja joiden pääoman kiertoaika on pitkä, ja jotka ovat sen vuoksi yksityisinvestoijien kannalta riskialttiimpia.

Linja "sekaomistuksen" luomiseen on ollut yksi yksityisliiketoiminnan tukemisen menetelmistä. Porvaristo on aina pitänyt kansallistamista pakollisena ja varsin kivulloisena toimituksena. Hallitukset ovat ryhtyneet siihen

vain silloin, kun on ollut yksityisyhtiöiden vararikkoutumisen vaara, tai työkansan painostuksesta, mutta useimmiten nämä tekijät ovat vaikuttaneet samanaikaisesti. Kuvaavaa on, että kapitalististen ristiriitojen nykyinen kärjistyminen, muun muassa useiden suuryhtiöiden vararikkoutuminen tai läheisen konkurssin vaara on jälleen pakottanut useiden maiden hallituspiirit ottamaan esiin kysymyksen kokonaisten talousalojen täydellisestä tai osittaisesta valtiollistamisesta. Näiden maiden joukkoon on joutunut myös Yhdysvallat, missä viime aikoihin asti on ollut vallitsevana lähinnä valtionomistuksen kunnallismuoto.

Yksityisomaisuuden valtiollistamisen mahdollisuutta USA:ssa ruvettiin käsittelemään "Penn Central" rautatieyhtymän ja kuuden muun Koillis- ja Keski-Lännen rautatien kärsittyä vararikon. Tammikuussa 1974 USA:n presidentti allekirjoitti lain näiden yhtymien uudelleenjärjestämisestä. Laki edellyttää kansallisen rautatieyhtymän perustamista. Aiotaan perustaa yhtenäinen yhtymä, jonka toimipiiriin tulee kuulumaan tavarakuljetukset kaikilla maan Kaakkoisosan rautateillä. Osakkeet tulevat olemaan osittain hallituksen ja osittain vararikkoutuneiden yhtymien osakkaiden hallussa. Yhtymästä tulee siten maailman suurin rautatie-osakeyhtiö. Hyväksytyn lain mukaan yhtymän hallintoneuvoston jäsenet nimittää Yhdysvaltojen hallitus.

Valtiollistamisongelmia pohditaan myös Länsi-Euroopan lehdistössä sen johdosta, että useilla yhtymillä on syntynyt huomattava vajaus ja on olemassa niiden vararikkoutumisen vaara. Englannissa oli pitkällisten pohdintojen aiheena Rolls Royce auto- ja lentokoneyhtiö, Ranskassa Citroen-autoyhtymä. Toistaiseksi hallitukset ovat rajoittuneet saneerukseen valtion avulla, toisin sanoen joukkomittaiseen rahoittamiseen ja luotonantoon ja yhtiöiden samanaikaiseen uudelleenjärjestelyyn. Kerta kerralta käy kuitenkin yhä vaikeammaksi rajoittua puolinaisiin toimenpiteisiin, semminkin kun työkansan sosiaalispoliittisen taistelun vaikutuksesta oppositio- ja jopa hallituspuolueiden ohjelmissa on yhä useammin muiden toimenpiteiden ohella myös kohtia erinäisten taloussektorien valtiollistamisesta.

Ranskan vasemmistoliiton puolueiden ohjelmassa on mainittu 14 suurinta yhtymää (joiden tuotantovolyymi on lähes 200 miljardia frangia eli noin 1/4 maan teollisuustuotannosta), jotka olisi suotavaa kansallistaa yhteiskunnan eduksi.

Labourpuolueen vaaliehdotukset Englannissa ovat viime vuosina luetelleet huomattavasti enemmän kansallistettavia aloja kuin 10 vuotta sitten. Toukokuussa 1975 Englannin parlamenttiin jätettiin ehdotus laiksi laiva- ja lentokoneteollisuuden kansallistamisesta. Sitä käsitellään parhaillaan. Britannian ammattiliitot vaativat suurimman autoyhtymän British

Layland Motors'in luovuttamista valtiolle. Labourhallitus haluaa muuttaa sen sekayhtiöksi sijoittamalla siihen 1,4 miljardia puntaa valtion varoja.

Taloudellisten ongelmien kärjistymisen oloissa kuulostavat erikoisen ajankohtaisilta imperialisminvastaisten voimien vaatimukset yhteiskunnallisen tuotannon suurten sektorien ottamisesta pois yksityisten monopolien käsistä. Sodanjälkeisen kauden kokemus on osoittanut, kuinka tarmokkaasti heti ensimmäisen suotuisan tilaisuuden tarjoutuessa porvaristo yrittää palauttaa yksityiskapitalistiseen omistukseen valtiollistetut tuotantolaitokset. Sen vuoksi kapitalistisen maiden edustuksellisset voimat pitävät menestyksellisen kansallistamisen pääehtona koko poliittisen elämän demokratisoimista. Taistelua ei käydä kansallistamisen muuttamiseksi osaksi valtiomonopolistista kapitalismia tai valtiomonopolistisen sääntelyn menetelmäksi uusintamisristiriitojen kärjistymisen kausina, vaan itse kapitalistisen riistojärjestelmän horjuttamiseksi.

Tarkastelkaamme valtiomonopolistisen kapitalismin toista tekijää — kansantulon kulutusta ja uudelleenjakoa.

Sitten toisen maailmansodan valtio on harjoittanut yhä suuremmassa määrin kansantulon ottamista ja uudelleenjakamista keskus- ja paikallisten budjettien sekä sosiaalivakuutusrahastojen välityksellä. Toisaalta valtio ottaa osan kansantuloa, jonka se käyttää sotilaallisiin tarpeisiin, valtionkoneiston ylläpitämiseen jne. Toisaalta se uudelleenjakaa kansantulon maksamalla tukipalkkioita yhtymille, eläkkeitä ja avustuksia väestölle jne. Budjetin kautta kulkevien kansantalouden finanssivarojen lisääminen on yksi valtiomonopolistisen kapitalismin tunnusomaisia piirteitä. Nykyään useimmissa kehittyneissä kapitalistisissa maissa valtion budjettimenojen osuus sisäisessä bruttotuotteessa on 35—40 %, mikä on noin kaksinkertainen toista maailmansotaa edeltäneeseen aikaan verrattuna.

Kapitalististen maiden valtionbudjetin menot käytetään: 1) asevoimien ja perinteellisen valtionkoneiston ylläpitämiseen, 2) sosiaalisen infrarakenteen rahoittamiseen (sosiaalihuolto, terveydenhoito, koululaitos, tiede ym.) 3) talouden rahoittamiseen. Näiden kategiroiden välinen määräsuhde johtuu monista tekijöistä: maan asema kapitalistisessa maailmanjärjestelmässä, sosiaalis-taloudellinen rakenne, historialliset perinteet, luokkataistelun voimakkuus, ja jopa se mikä puolue on kullakin hetkellä vallassa. On huomattu, että mm. labourpuolueen valtaantulo Englannissa johtaa taloudellisten ja sosiaalisten määrärahojen lisäämiseen.

Kansainvälisen jännityksen lieveneminen, joka on johtunut ennen kaikkea Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden rauhantahtoisesta ulkopolitiikasta, on helpottanut edistyksellisten voimien taistelua talouden ja yhteiskuntaelämän militarisointia vas-

taan. Imperialistivaltojen aggressiivisten ja taantumuksellisten piirien käy yhä vaikeammaksi perustella paisuneiden sotilasmäärärahojen tarpeellisuus, ajaa niitä parlamentissa läpi ja pakottaa kansat maksamaan ne. Edistyksellisten voimien liike varojen siirtämiseksi militarismin ja byrokraattisen koneiston rahoittamisesta sosiaalis-sivistyksellisen sektorin ja yhteiskunnallisesti hyödyllisten tuotantoalojen kehittämiseen voimistuu.

Toisaalta luokkataistelun painostuksesta ja yrittäessään lieventää sosiaalisten ristiriitojen kärkevyyttä ja toisaalta. kehittyvien tuotantovoimien objektiivisten vaatimusten tuloksena valtio joutuu rahoittamaan suuremmassa määrin kuin ennen koululaitosta ja terveydenhoitoa, tieteellisiä tutkimuksia ja ympäristön suojelua.

Valtion menoilla, jotka koskevat välittömästi kansantaloutta, on tavallisesti budjetissa varsin vaatimaton sija. On kuitenkin havaittavissa tietty taipumus niiden lisääntymiseen. Tämä johtuu taloudellisia vaikeuksia kokevien monopolien tukemiseen myönnettävien varojen lisääntymisestä sekä erilaisten rakenteellisia uudistuksia ja työllisyyden lisäämistä koskevien suunnitelmien rahoittamisesta.

Tuotannollisessa sektorissa luotavan kansantulon uudellenjako ja keskitetyt rahastot nojaavat verotuloihin. Tällöin 75—90 % (maasta riippuen) kaikista veroista ja pakollisista maksuista peritään väestön tuloista ja loppuosa (10—25 %) saadaan omaisuuden ja pääoman verotuksesta. Ranskan valtionvarainministeriön erikoistutkimus osoitti, että teollisuusyhtymät tilittävät valtionbudjettiin, kun vähennetään tukipalkkiot, korkeintaan 0,8 % lisätystä arvostaan. Tässä yhteydessä ranskalainen Express-lehti sanoi: "Niin muodoin teollisuus maksaa vähän veroja. Toisaalta, koska maataloutta tuetaan jatkuvasti ja koska monet vapaanammatinharjoittajat voivat helposti välttää veroverkon, ja taas tiedot kiinteistöistä ovat siinä määrin rajoitettuja, että niiden verottaminen on naurettavan vähäistä, väkisinkin päätyy kahteen johtopäätökseen. Ensimmäinen johtopäätös on se, että palkkatyön tekijät kantavat välittömien verojen pääosan. Toinen — että verojen pääosan maksavat kuluttajat, toisin sanoen köyhät ihmiset, jotka välttämättömyyden pakosta kuluttavat enemmän kuin säästävät" *(l'Express,* 20. 11. 1972).

Muodollisesti kapitalististen yritysten verotus on varsin huomattavaa nousten 40—50 %:iin yhtymien nettovoitoista erikoisina voittoveroina. Lukuisat tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että todellisuudessa yhtiöt antavat valtiolle huomattavasti vähemmän. On olemassa lukuisia laillisia, ei täysin laillisia ja kerta kaikkiaan laittomia keinoja voittojen salaamiseksi ja verosumman pienentämiseksi. Sitä paitsi useimmissa maissa on viime vuosina havaittavissa muodollistenkin määrien alenemistendenssi. Sitä paitsi on

otettava huomioon, että yhtymillä, varsinkin voimallisilla monopoleilla on mahdollisuus, ainakin osittain, ottaa huomioon verot tavaroittensa hinnoissa ja siten sälyttää ne lopulta kuluttajien kannettavaksi.

Valtion budjetti ja valtionomistus ovat talouspolitiikan aineellisena perustana. Valtiomonopolistinen sääntely, sen päämäärät ja menetelmät kytkeytyvät kiinteästi tuctantoon ja kaikkiin talousprosesseihin. Sen vuoksi kapitalistisen talouden epävakaisuus 70-luvulla kuvastui ennen kaikkea valtion taloudellisessa menettelyssä.

Päämäärien ristiriitaisuus

Talouden valtiomonopolistisen sääntelyn yleisenä strategisena päämääränä on porvarillisen talousmuodostuman pitäminen elinkykyisessä tilassa ja koko yhteiskuntarakenteen uusintamisedellytysten turvaaminen kapitalistisella perustalla.

Viime vuosina on muotoutunut valtiollisen politiikan konkreettisten päämäärien kompleksi, joka on keskeisenä hallitusten käytännöllisissä toimissa. Historiallisesti ensimmäisenä tehtävänä muotoiltiin työttömyyden torjunta, koska se usein saavutti kapitalismia uhkaavat mittasuhteet. Sitten kapitalistisen tuotannon ristiriitojen syvenemisen myötä ilmaantuivat vaatimukset vähimmäisestä välttämättömästä talouden kasvuvauhdista, inflaationtorjunnan politiikka ("kasvu tyydyttävän hintavakauden oloissa"), linja maksutaseiden tasapainon ylläpitämiseen. Kokonaisuutena ne muodostavat päämäärien kompleksin, jonka saavuttamalla samanaikaisesti kapitalistinen talous voisi, kuten porvarilliset taloustieteilijät olettavat, jäädä jonkinlaiseen "normaalin kasvun kaistaan". Yksityisten taloudellisten osoittimien poikkeaminen tämän "kaistan" sisällä ei saa olla niin olennaista, että yleinen taloudellinen tasapaino häiriintyisi ja aiheuttaisi vaarallisia sosiaalisia selkkauksia.

Kuten valtiomonopolistinen sääntely käytännössä on näyttänyt, talouden pitäminen "normaalin kasvun kaistassa" on osoittautunut ratkaisemattomaksi, ja valtionsääntelyn päämäärät ovat huomattavassa määrin ristiriidassa keskenään. Ilmeisimmin tämä on näkynyt porvarillisten hallitusten kamppailussa inflaatiota ja työttömyyttä vastaan 1970-luvulla.

Huolimatta valtiomonopolistisen sääntelyn kaikkien menetelmien käytöstä, rinnan sodanjälkeisen ajan syvimmän pulan kanssa on käynnissä mitä voimakkain inflaatio (hintojen kohoaminen 10—25 % vuodessa), ja työttömyys on saavuttanut viime vuosikymmenien suurimman tason. Valtionsääntelyn perinteelliset menetelmät edellyttävät valtion vaikuttamista talouteen lähinnä markkina- ja tavaran arvotekijöiden avulla. Mutta mahdollisuudet vaikuttaa tällä tavoin, varsinkin monopolisoituun sektoriin, ovat varsin rajoittuneita. Sitä paitsi se ei voi ratkaista monia talouden rakenteellisen kehityksen kysymyksiä.

Sen vuoksi jo ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina useissa Länsi Euroopan maissa alkoi kehittyä valtiomonopolistinen ohjelmointi erityisenä talouden määrätietoisen sääntelyn menetelmänä.

Ohjelmoinnin tulee koordinoida hajanaiset sääntelytoimet sekä suhdannepolitiikan (juoksevan) että rakenteellisen (keskipitkän ja pitkäaikaisen) politiikan puitteissa. Eräissä maissa ohjelmointi on luonteeltaan yleiskansallista, nojaa makrotaloudellisiin malleihin, toisissa se tapahtuu muodollisesti erillisinä ohjelmina jonkinlaisten konkreettisten tavoitteiden saavuttamiseksi (kuten amerikkalainen maan energiavarojen omavaraisuuden ohjelma).

Ranskassa, Alankomaissa, myöhemmin Englannissa, Japanissa ja muissa maissa on muodostettu valtion järjestöjä tai muodollisesti itsenäisiä järjestöjä, joiden tehtävänä on laatia ja panna täytäntöön taloudellisen kehityksen hahmotelmia. Toisinaan parlamentti vahvistaa tällaiset "suunnitelmat' 'laeiksi.

Ohjelmoinnin harrastaminen ja yritykset yhdentää ohjelmat ja hallinnon sääntelevät toimet eivät kestäneet kauan. Kiinnostus makrotaloudellista ohjelmointia kohtaan useimmissa maissa hieman viileni, vaikka muodollisesti se oli olemassa edelleenkin ja levisi uusiin maihin, ja sen tekninen välineistö täydellistyi. 1960-luvun jälkipuoliskolla ohjelmoinnin merkitys valtionsäänte1yn toimenpiteissä väheni huomattavasti, ja sen tavoitteissa tapahtui piirteellisiä muutoksia.

Yhtenä tärkeimmistä syistä tähän on ollut kapitalistisen tuotannon kansainvälistyminen, johon on liittynyt yksityisten maiden kansantalouden voimistunut riippuvuus maailmanmarkkinoiden suhdanteista, kansainvälisten monopolien mahdin kasvu, niiden yhä voimakkaampi vaikutus yksityisten maiden sisäisiin talousprosesseihin, ja niiden kyky välttää hallitusten "sääntelevä käsi". Sitä paitsi valtionhallinto on käynyt yhä avuttomammaksi "omien" monopolien suhteen, jotka ovat lujittaneet asemiaan pääoman voimaperäisen kasaantumisen ja sen yhteenkokoontumisen nopeutumisen tuloksena. Itse valtio on edistänyt näitä prosesseja: 50—60-luvulla virallisesti julistettujen valtion talouspolitiikan päämäärien joukossa asetettiin huomattavalle sijalle kansallisten yhtymien finanssi- ja tuotantomahdin voimistaminen ja niiden kilpailukyvyn parantaminen maailmanmarkkinoilla. Siten perustettiin laskelmat kansallisten suuryhtymien osuuden voimistamiseen maailmanmarkkinoilla. Tämä tavoite horjutti suoranaisesti valtion ohjelmoinnin ilmankin rajoittuneita mahdollisuuksia.

Se että kapitalismin yleiskriisin nykyvaiheessa eräät hallitukset käyttävät aktiivisesti ohjelmointia, ei poista vaikeuksia, vaan päinvastoin johtaa ristiriitojen jatkuvaan syvenemiseen. Nykyisessä muodossaan ohjelmointijärjestelmä on sovellettu sääntelyyn kansallisten talouksien puitteissa eikä

käytännöllisesti katsoen ole olemassa mitään keinoja, joilla voitaisiin vaikuttaa maailmanmarkkinoilla kehittyviin prosesseihin. Nimenomaan nämä prosessit (valuutta-, energia-, ekologinen kriisi, keskinäissuhteet kehitysmaiden kanssa) ovat muodostuneet tärkeimmiksi kapitalistisen talousjärjestelmän epävakaisuutta aiheuttaviksi tekijöiksi.

Talouselämän kansainvälistyminen, tuotantoprosessien yhteiskunnallistuminen, eri valtioiden ja regioonien kiinteä taloudellinen keskinäisyhteys johdattavat välittömästi välttämättömyyteen järjestää sääntely kansainvälisessä laajuudessa. Mutta yksikään nykyisistä kansainvälisistä instituutioista ei pysty tuollaiseen tehtävään. Alueellisesti huomattavasti suppeammankaan yhtymän — Euroopan talousyhteisön — sisällä ei ole yhteisen talouden sääntelyn alalla aikaansaatu paljoakaan. Heti ensimmäisten taloudellisten vaikeuksien koittaessa nykyisen pulan aikana tuli havainnollisesti esille yhteismarkkinamaiden etujen erilaisuus. Ei ole suinkaan sattuma, että muutamia kuukausia sitten W. Brandt antoi haastattelun, jossa hän lausui olevan mahdollista, että EEC hajoaa kahteen maaryhmään — toisiin, jotka kestävät vakaasti pulan ja toisiin, jotka ovat vararikkoutumisen partaalla. W. Brandt kehottaa voimakkaampien pelastamiseksi erottamaan jälkimmäiset EEC:stä ja jättämään ne oman onnensa nojaan. Niin muodoin voimistuvien taloudellisten vaikeuksien oloissa länsieurooppalaisen yhdentymisen koneisto on osoittautunut vähätehoiseksi. Yhteismarkkinoiden imperialistinen olemus on tehnyt ne kelvottomaksi ratkaisemaan aikaisemmin suuriäänisesti julistettuja tehtäviä.

Taloudelliset järkytykset ja porvarillinen valtio

Vuosien 1929—33 yleismaailmallinen talouspula oli talouden yksityismonopolistisen sääntelyjärjestelmän pulan ensimmäinen vaihe. Kapitalististen maiden hallitsevat luokat joutuivat karun valinnan eteen: joko suodaan valtiolle laajoja talouden sääntelyn tehtäviä tai joudutaan kapitalismin talouskoneiston romahduksen partaalle kaikkine tästä juontuvine sosiaalis-poliittisine seurauksineen. Hyvin monet nykyiset valtiomonopolistisen sääntelyn muodot ja menetelmät (sekä vastaavat ideologiset rakenteet) ovat peräisin 1930-luvulta, vaikka ne ovat sodanjälkeisenä aikana kylläkin kehittyneet ja muuttuneet voimakkaasti.

Talouden yksityismonopolistinen johtojärjestelmä on jo useita vuosikymmeniä toiminut erottamattomassa yhteydessä valtion taloudelliseen toimintaan. Kun 1930-luvun alkupuolen taloudelliset onnettomuudet ilmenivät kaikessa syvyydessään, "syypäitä" oli tapa etsiä arvopaperipörssistä, suurten yhtymien ja pankkien hallituksista. Koitti "suurliikeelämän" arvovallan huomattavan laskun vaihe. Koska tuolla kaudella oli vakiintunut vankasti kä-

sitys, että valtiolla ei ole välitöntä suhdetta talouteen, syy pulasta pantiin huomattavasti harvemmin maan hallituksen kontolle. Tilanne on nykyään toinen. Kehittyneissä kapitalistisissa maissa valtio on virallisesti (monissa tapauksissa vastaavan lainsäädännön puitteissa) ottanut itselleen vastuun taloudellisen kasvun ja työllisyyden ylläpitämisestä. Sen toimenpiteillä on suoranainen ja voimakas vaikutus talouteen. Ei ole ihme, että nykyisissä taloudellisissa vaikeuksissa yleinen mielipide syyttää ensi kädessä maan hallitusta. Tietenkin tästä on vielä pitkä matka kapitalistisen talouden ristiriitojen, valtionsääntelyn puitteiden ja selkkausten ymmärtämiseen, mutta tämä muutos yhteiskunnallisessa ajattelutavassa kuvastaa osittain viime puolen vuosisadan aikana valtion taloudellisessa roolissa tapahtunutta muutosta.

Valtiomonopolistisen taloudellisen toiminnan konkreettiset muodot saattavat eri maissa erota tietyissä määrin toisistaan, mikä riippuu niiden asemasta maailman taloudessa, kehityksen historiallisista erikoisuuksista, poliittisen rakenteen erikoispiirteistä jne. Mutta nämä eroavuudet eivät ole kuitenkaan luonteeltaan periaatteellisia. Enemmänkin, sodanjälkeisen kauden erikoisuuksia on se, että on käynnissä määrätty muotojen yhdenmukaistuminen ja valtiomonopolistisen kapitalismin kehitystasojen yhtäläistyminen. Niinpä ovat yhdenmukaistuneet budjettiin sekä luotonantoon perustuvat talouselämän heilahtelun torjuntapolitiikan menetelmät. Hintojen ja tulojen välitön sääntely, jota harjoitetaan, koska ei voida muilla keinoilla torjua inflaatiota, eroaa eri maissa vain yksityiskohdissa.

Kapitalismin 1970-luvulla kokemat taloudelliset järkytykset ovat erottamattomat valtion toiminnasta. Nykyään samoin kuin ennenkin yksityismonopolien toiminta kansallisissa ja kansainvälisissä puitteissa on kapitalistisen talouden häiriintymisen perustana. Periaatteellinen ero on kuitenkin siinä, että tämä häiriintyminen on tapahtunut oloissa, jolloin valtiosta on tullut talouskoneiston tärkeimpiä tekijöitä. Valtionsääntely ei ole pystynyt ehkäisemään tai heikentämään pulaa, vaan on eräin kohdin voimistanutkin sitä.

Niissä maissa, joissa useiden syiden vuoksi oli 1960-luvulla ja jopa 1970-luvun alussa havaittavissa verraten korkea talouden kasvuvauhti, "elämän laadun" ongelmat kärjistyivät, syntyi rujoja vääristymiä tuotannon ja kulutuksen rakenteessa ja aiheutettiin korjaamatonta vahinkoa ympäristölle.

Valtiomonopolistinen kapitalismi on edistänyt syvällisten energia- ja polttoaine-epäsuhteiden kehittymistä kapitalistisessa maailmantaloudessa. Muun muassa useissa Länsi-Euroopan maissa valtio kannusti suoranaisesti taloudellisen taseen suunnistamista tuontiöljyyn, ja USA:ssa samantapainen prosessi oli välillinen seuraus valtion politiikasta vero-

tuksen ja kuoletuspoistojen alalla jne.

Toiveita ei ole täyttänyt liioin valtiomonopolistisen kapitalismin kansainvälisten perusmuotojen kehitys. Tämä on ilmennyt erikoisen kärkevänä kansainvälisten valuuttasuhteiden alalla, missä on tuotettu vakavaa vahinkoa toisen maailmansodan jälkeen muotoutuneelle kansainvälisen valuuttarahaston välityksellä toimivalle sääntelyjärjestelmälle. Valuuttakriisi edistää taloudellisen tilanteen huononemista kapitalistisessa maailmassa.

Taistelussa myyntimarkkinoista ja raaka-ainelähteistä imperialistiset valtiot käyttävät varsin aggressiivisia menetelmiä: ulkomaisten markkinoiden haltuunottamista kansallisten monopolien sivuosastojen avulla, valtion harjoittamaa viennin voimaperäistämistä, valuuttojen devalvoimista ja pelaamista niiden kurssilla jne. Tämä myöskin kärjistää yleistä taloudellista tilannetta ja imperialistien välisiä ristiriitoja. Valtiomonopolistinen sääntely niin kansallisissa kuin kansainvälisissä puitteissa on osoittautunut voimattomaksi voittamaan kansainvälisten monopolien valtavan kasvun aiheuttamia kielteisiä seurauksia.

Valtion taloudellisten tehtävien lisääntyminen ei heikennä luokkataistelun voimakkuutta eikä turvaa "luokkarauhaa". Osoittaen yhä useammin vaatimuksensa yksityisten kapitalistien ja konsernien johtajien ohella myös porvarillisille hallituksille työtätekevät lähtevät poliittisen taistelun tielle, joka ulottuu välittömien taloudellisten etujen puitteiden ulkopuolelle.

Viime vuodet ovat osoittaneet erikoisen selvästi, että kapitalismi on kyvytön ratkaisemaan ihmiskunnan eteen nousseista suuria ja vaikeita ongelmia. Näihin ongelmiin kuuluu — vaaliva suhtautuminen luontoon, vähimmäistoimeentulon turvaaminen maapallon väestölle, maailman valtamerten varojen järkiperäinen käyttö. Niiden ratkaisemisen edellytyksenä on tieteellinen ennakkonäkemys ja talousrakenteen määrätietoinen uusiminen, mikä on kapitalismin oloissa mahdotonta.

F. Engels kirjoitti aikoinaan: "Kaikkien tähänastisten tuotantotapojen tavoitteena on ollut vain työn lähimpien, välittömimpien hyödyllisten tulosten saavuttaminen. Sitä vastoin seurauksia, jotka tulevat esille vasta myöhemmin ja jotka vaikuttavat asteittaisen toistumisen ja kasaantumisen ansiosta, ei ole otettu lainkaan huomioon. Nykyisen tuotantotavan vallitessa on inhimillisten toimien niin luonnollisten kuin yhteiskunnallisten seurausten suhteen otettu huomioon vain ensimmäinen, ilmeisin tulos." (KT., 20. osa, s. 497, 499. ven.) Tämä kapitalismin perusluontoinen piirre on jäänyt ennalleen huolimatta maailmassa viime vuosisadan aikana tapahtuneista valtavista muutoksista.

Valtion sääntelykoneiston perustana oli pitkän aikaa porvarillisten taloustieteilijöiden käsitys,

että joukkotyöttömyyden kaudet eivät voi sattua yhteen huomattavan inflaation kanssa, että markkinoiden alkuvoimaisuuden vaikutuksesta inflaatio ja työttömyys syrjäyttävät toisensa. Tämän käsityksen pinnallisuus on käynyt erikoisen ilmeiseksi 1970-luvulla, kun talouden lamaantuminen ja inflaatio tapahtuvat samanaikaisesti.

Totunnaiset valtiomonopolistisen sääntelyn suunnat ja menetelmät ovat näissä oloissa osoittautuneet tehottomiksi. Ankarat toimenpiteet inflaation torjumiseksi (ostokykyisen kysynnän rajoittaminen) edistää talouspulan syvenemistä. Toisaalta, tavallisesti suositeltavat pulantorjuntatoimenpiteet (kysynnän keinotekoinen kannustaminen) aiheuttavat inflaation voimistumisen kaikkine siitä kapitalismin taloudelliselle ja sosiaalis-poliittiselle rakenteelle koituvine seurauksineen. Uuden tilanteen selittämisessä porvarilliset teoreetikot eivät ole onnistuneet tekemään muuta kuin keksimään uusia termejä, kuten "stagflaatio" tai "slampflaatio" (talouspulan ja inflaation samanaikaisuus).

Kapitalististen maiden nykyiselle talouspulalle on kuvaavaa epäjohdonmukaisuus, syöksyminen puolelta toiselle. Sen näkee hyvin USA:n kokemuksesta. Vuonna 1968 inflaation voimistuessa hallitus ryhtyi useihin toimenpiteisiin kuluttaja- ja investointikysynnän rajoittamiseksi: korotettiin yhtymien voitosta perittävää veroa sekä useita välillisiä veroja. Liittovaltion reservijärjestelmä tuli fiskaalipolitiikkaa luottorajoitustoimin. Vuonna 1969 pidättämispolitiikka jatkui: korotettiin uusien pääomasijoitusten verotusta ja supistettiin valtiolle tarkoitettujen kohteiden rakentamisen määrärahoja. Liittoreservijärjestelmä kiristi edelleenkin setelistön liikkeellelaskua.

Kuitenkin jo maaliskuussa 1970 taloudellisen tilanteen huononemisen, varsinkin työttömyyden kasvun pelottamana hallitus alkoi lieventää rajoituksia, ja siirtyä sitten kysynnän kannustamiseen: kumottiin 1968 säädetty tulojen ylivero, korotettiin valtion virkailijoiden palkkoja, korotettiin sosiaalivakuutusmaksuja. Kannustamispolitiikka jatkui myös vuoden 1971 alkupuoliskolla. Lisättiin jyrkästi valtionbudjetin menoja ja vajeet nousivat jättiläissummaan 23 mrd doll. (varainhoitovuonna 1970/71), 23,2 mrd doll. (1971/72), 24,8 mrd doll. (1972/73). ("Economic Report of the President", 1973, p. 267). Tämä tietenkin luo suotuisat edellytykset inflaatiolle.

Sitten elokuussa 1971 seurasi uusi jyrkkä käänne: otettiin käytäntöön hinta- ja palkkavalvonta äärimmäisenä inflaationtorjunnan toimenpiteenä. Vuonna 1972—73 "uuden talouspolitiikan" ohjelmaa vastaavasti tuota valvontaa vähitellen lievennettiin. Hintojen uusi harppaus pakotti kuitenkin kesäkuussa 1973 "jäädyttämään" hinnat ja palkat täydellisesti kahdeksi kuukaudeksi. Hinta- ja palkkavalvonta ei pystynyt pidättämään

inflaatiota ja se tuotti talousprosesseille melkoisen vahingon. Sen vuoksi huolimatta hintojen jyrkästä kasvusta se kumottiin huhtikuussa 1974.

Astuttuaan virkaan elokuussa 1974 presidentti Ford lausui, että ykkösvihollinen on inflaatio, ja sen torjumiseen lähetetään kaikki valtiosääntelyn voimat. Kohta laadittiin kysynnän hillitsemiseen tähtäävä lakiehdotus, joka perustui tuloveron kohottamiseen. Mutta jo muutaman kuukauden kuluttua presidentti julisti, että ykkösvihollinen onkin lamaantuminen, ja että hän esittää v. 1975 alussa kongressille lamantorjuntaohjelman, joka edellyttää kysynnän kannustamista alentamalla olennaisesti tuloveroa ja yhtymien voittojen verotusta. Niin muodoin amerikkalainen talouspolitiikka on useiden vuosien ajan heittelehtinyt porvarillisen sääntelyn perinteellisten menetelmien suljetussa kehässä ilman näkyvää menestystä.

Muutokset ideologiassa

Valtiomonopolistisen sääntelyn pula kuvastuu porvarillisessa poliittisessa taloustieteessä ja hallitsevien luokkien eri ryhmittymien välillä vastaisista kehitysteistä käytävässä taistelussa.

Porvarillisessa taloustieteessä on 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alkupuolella käyty omalaatuinen "arvojen uudelleenarvioiminen" sääntelyn mahdollisuuksien suhteen. Vuonna 1967 USA:n pitkällisen nousukauden lopussa amerikkalainen taloustieteilijä P. Samuelson lausui tunnetun oppikirjansa uusintapainoksessa: "Voimme tehdä optimistisen johtopäätöksen makrotaloudellisesta analyysistämme. Soveltamalla vastaavaa luotto-, raha- ja budjettipolitiikkaa sekä yritteliäisyysjärjestelmämme voi välttää nousun ja laskun purkaukset ja voi luottaa terveeseen edistykselliseen kasvuun" (P. A. Samuelson. Economics. New York, 1967, p. 267).

Viime vuosikymmenien aikana USA:ssa ja muissa maissa on kokeiltu täydessä määrin perinteellisiä politiikan menetelmiä vakaan taloudellisen kasvun turvaamiseksi ilman voimakasta inflaatiota. Tulos on ollut surkea. Nyt kuka hyvänsä länsimainen taloustieteilijä, joka rohkenisi puhua yhtä optimistisesti kuin P. Samuelson, saisi osakseen kollegojensa pilkan. Vuonna 1974 huomattava amerikkalainen tutkija F. Modiglani kirjoitti jo "melkein tyhjästä työkalulaatikosta, jonka välineillä voitaisiin pysähdyttää nopeasti inflaatio, ja olla aiheuttamatta suuren pulakauden toistumista" ("American Economic Review, September 1974, p. 553).

Porvarillisten talousteiteilijöiden ja käytännön johtajien keskuudessa vallitseva hämminki osoittaa nykyisten ongelmien kärkevyyttä. Hapuilu ilmenee siinä, että länsimaissa nykyään ehdotetaan samanaikaisesti täysin vastakkaisia taloudellisen strategian reseptejä. Valtiomonopolistisen sääntelyn pula on aiheuttanut vanhanaikaisten konservatiivisten teorioiden vilkastumisen, joiden

tekijät esittävät paluuta "vapaisiin markkinoihin" ja "yksityisyritteliäisyyteen", valtion talouteen puuttumisen rajoittamista. Todettakoon, että näiden teorioiden takana ovat usein taantumukselliset poliittiset voimat.

Ne vastustavat ennen kaikkea kansallistamista, sosiaalisten ohjelmien rahoittamista, voittojen verotusta jne. Saksan liittotasavallassa käyttää tällaisia tunnuksia oikeistopuolueiden liitto CDU/CSU taistelussa sosiaalidemokraattien ja vapaiden demokraattien hallituskokoomusta vastaan. Pelotellen valitsijoita ja yritäen saada heidät puolelleen CDU/CSU:n lehdistö huutaa "epäilyttävistä sosialistisista kokeiluista", luisumisesta "totalitääriseen järjestelmään". Talouden ja politiikan alalla vaikuttavilla vanhoillisilla ei ole kuitenkaan minkäänlaista rakentavaa pulantorjuntaohjelmaa.

Porvarillisen taloudellisen ajattelun johtavia suuntia, jotka yrittävät antaa vastauksen hallitsevan luokan konkreettisiin tarpeisiin, luonnehtivat uusien tehokkaampien taloudensääntelymuotojen kuumeiset etsiskelyt. Nykyisen hämmingin oloissa on ruvettu käyttämään sanaa "suunnittelu" tarkoittaen sillä valtion ohjelmoinnin järjestelmää. Jos tarkastelee viime vuosien ja viime kuukausien länsimaista lehdistöä löytää paljon tällaisia sanontoja ja jopa vaatimuksia. Mutta taloustieteilijöiden, yksityisten ja valtion tutkimusjärjestöjen ja lehdistön antamat reseptit eivät voi poistaa nykyisten taloudellisten vaikeuksien perimmäisiä syitä.

Mikä eteen?

Valtionsäänte lyn järjestelmässä tapahtuu määrättyjä muutoksia, muttei niinkään uusien aatteiden vaikutuksesta kuin ehdottoman välttämättömyyden pakosta. Näiden muutosten luonne ei ole vielä määräytynyt lopullisesti. Monissa tapauksissa ne juontuvat epäjohdonmukaisista "tulipalotoimista" joihin porvarilliset hallitukset ovat ryhtyneet erilaisten pulien kärkevien purkausten takia, eivätkä kuvasta minkäänlaista pitkäaikaista kehitysstrategiaa. Silti vähitellen ilmenee eräitä yleisluontoisia lainomaisuuksia.

Useista epäonnistumisista huolimatta valtion puuttuminen kansantulon jakoon leviää yhä laajemmalle. Valtion talouspolitiikan tärkeimmäksi ongelmaksi on tullut inflaatiotaakan "jakaminen". Tällöin asetetaan tehtäväksi suojata ensisijaisesti porvariston edut ja turvata pääoman kasaaminen, ja samalla mahdollisuuksien mukaan estää liian kärkevät työkansan tyytymättömyyden purkaukset.

Samoin kuin suuren lamakauden vuosina taloudellisten ristiriitojen kärjistyminen 1970-luvulla edistää valtion puuttumismenetelmien painopisteen siirtymistä välillisistä suoranaisiin, kiertokulun piiristä tuotannon alalla, suhdannesäänte lystä rakenteelliseen. Hyvänä esimerkkinä ovat energia- ja raaka-ainetaseiden uusimisen suunnitelmat, joita ovat laatineet

ja ottaneet käyttöön käytännöllisesti katsoen kaikki teollisesti kehittyneet kapitalistiset maat. Juoksevan sääntelyn menetelmien ilmeisen tehottomuuden takia kasvaa jälleen valtiollisen ohjelmoinnin nauttima suosio.

Tuotannon ja pääoman kansainvälistyminen, 1970-luvun monien pulajärkytysten yleismaailmallinen luonne kapitalistisessa taloudessa sysää monopoleja ja hallitsevia piirejä etsimään uusia ylikansallisen valtiomonopolistisen sääntelyn menetelmiä. Kollektiiviset toimet sellaisilla aloilla kuin voimatalous, raaka-aineen tuotanto ja sen hinnat, maailmankauppa ja tullimaksut, kansainväliset monopolit ja valuuttasuhteet törmäävät kärkeviin imperialistien välisiin ristiriitoihin. Silti kaikilla näillä aloilla on käynnissä huomattava kansainvälinen aktiivisuus, etsitään voimaperäisesti ulospääsyä muodostuneesta raskaasta tilanteesta. Toisen suunnitelman epäonnistuminen pakottaa kapitalistisen maiden tiedemiehiä ja poliitikkoja etsimään toista toivossa, että voidaan lieventää ristiriitoja ja helpottaa tilannetta jollain konkreettisella alalla.

Sääntelyjärjestelmän uusimisessa ilmenee hallitsevien piirien pyrkimys helpottaa taloudellista tilannetta, muttei tietenkään porvariluokan etujen kustannuksella tai loukkaamalla monopolien herruuden perusteita.

Nykyään vain edistykselliset puolueet ja monopolienvastaiset liikkeet ovat esittäneet tehokkaita keinoja inflaation, työttömyyden ja taloudellisten vaikeuksien torjumiseksi. Ranskan vasemmistoliittoutuman, Italian kommunistisen puolueen ja muiden maiden edistyksellisten voimien talousohjelmissa on perusteltu teesi, että heikentämällä monopolien valtaa, demokratisoimatta regionaalisia yhteenliittymiä ja yksityisten maiden sisäistä poliittista elämää, järjestämättä molemmin puolin edullista taloudellista yhteistyötä kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden, kapitalististen ja sosialististen maiden kesken ei voida toivoa, että onnistutaan ratkaisemaan kärkeviä taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia.

Nykyoloissa on reaalisempaa kuin koskaan sodanjälkeisenä aikana välttämättömyys taistella demokraattisen kansallistamisen, valtiokoneiston todellisen demokratisoinnin, sotilasmenojen jyrkän supistamisen sekä valtion sosiaalisten ja sivistyksellisten tehtävien laajentamisen puolesta.

Kokonaisuutena otettuna valtiomonopolistinen sääntely aiheuttaa ristiriitoja ja yhteentörmäyksiä taloudessa ja yhteiskuntasuhteissa ja edistää siten kapitalismin yleiskriisin syvenemistä. Sitä mukaa kuin tämä prosessi kehittyy lisääntyvät väistämättä edellytykset myös riistojärjestelmän hävittämiselle ja sosialismin pystyttämiselle.

Aikakauslehti
MIROVAJA EKONOMIKA
I MEZHDUNARODNYJA
OTNOSHENIA, n:o 11/1975

ROBERT STEIGERWALD

Antikommunismin ideologista myrkkyä

Pääoman maailma elää uutta kriisikautta. Tämä kriisi on taloudellinen, valuutta- ja finanssipoliittinen, ekologinen, moraalinen jne. Ollessaan pakotettu tunnustamaan nämä ilmiöt ja samalla myös luokkaristiriitojen kärjistymisen monopolien propaganda ponnistelee samanaikaisesti puolustaakseen ihmisen toiseen ihmiseen kohdistamaan riistoon pohjautuvan järjestelmän perustuksia. Tähän toimintaan osallistuvat myös erilaiset nykyhetken porvarilliset filosofiset koulukunnat ja virtaukset. Länsisaksalainen marxilainen filosofi, DKP:n johdon jäsen, "Marxistische Arbeiterbildung"-nimisen järjestön ("Marxilainen työväensivistys") johtaja Robert Steigerwald paljastaa heidän katsantokantansa ja menetelmänsä tässä Pravdaa varten kirjoittamassaan kirjoituksessa käyttäen esimerkkinä Saksan Liittotasavaltaa.

Porvarillisella yhteiskuntatieteellä — olivatpa kyseessä mitkä tahansa sen teoreettisista konseptioista — on aina sama tarkoitus: kääntää huomio hinnalla millä hyvänsä pois yhteiskunnallisen kehityksen ratkaisevasta kysymyksestä — kysymyksestä, joka koskee tuotantovälineiden omistusta. Huomio keskitetään yleensä yhteiskunnan poliittiseen päällysrakenteeseen liittyviin ongelmiin. Tälle päällysrakenteelle yritetään antaa itsenäinen merkitys. Päällysrakenne yritetään irrottaa sitä määräävästä taloudellisesta perustasta. Mutta mitä politiikka voi merkitä ilman taloudellista perustaa? Ennen muuta jonkin yksilön tahdon, herruudentavoittelupyrkimyksen, luonteen ja muiden piirteiden ilmausta. Tästä johtaakin jo suora tie yksilön roolin absolutisointiin, väitteeseen, että muka

yksilö "tekee historiaa". Porvarilliset teoreetikot käyttävät tätä menettelytapaa niin sosialistisen vallan pannaan julistamiseen kuin pääoman vallan ylistämiseen. Tällainen manipulaatio on tietysti mahdollinen vain siinä tapauksessa, että etualalle nostetaan yhteiskunnallisesta perustasta irrotettu henkinen, psykologinen ja moraalinen tekijä.

Se, että kommunistit — toimien omissa maissaan poliittisena voimana — pyrkivät muuttamaan proletariaatin yhteiskunnan johtavaksi luokaksi, on yleinen totuus. Tämä pyrkimys ei johdu tietystikään "vallanhimosta", vaan siitä tosiasiasta, että on olemassa antagonistiset luokat ja niiden välinen taistelu. Todellisen tieteen pitäisi paneutua tutkimaan tämän taistelun syitä ja päämääriä, joita toisiinsa vihollisiskannalla olevat luokat tavoittelevat. Porvarillinen yhteiskuntatiede sivuuttaa kuitenkin nämä asiat. Sen vuoksi kommunistien syyksi pantava "vallanhimo" menettääkin tämän sisäisen merkityksensä. Tässä tapauksessa se on jo helppo kuvata epähumaaniseksi ilmiöksi ja julistaa luontaiseksi pahaksi sekä tältä pohjalta esitellä kaikki sosialistiset vallankumoukset länsimaiden väestölle eräänlaisen aggressiivisen, yhteiskunnanvastaisen vallanhimon ilmaukseksi ja toteutukseksi.

Tähän konseptioon liittyy toinen, porvarillisessa yhteiskuntatieteessä laajalle levinnyt asettamus, jonka mukaan kommunistien toiminta miltei joka maassa perustuisi muka yksinomaan ulkopuoliseen vaikutukseen, ennen muuta Neuvostoliiton taholta. Sisäiset ristiriidat kuvataan tällöin epäoikeutetusti ulkoisiksi, sisäiset voimat, jotka pyrkivät yhteiskunnan uudelleen järjestämiseen, kuvataan parjauksenomaisesti vierasmaalaisten voimien palveluksessa oleviksi ja julistetaan omalle kansalleen vihamielisiksi.

Kun kommunistien tilille merkitään kaikki hillittömästi valtaa tavoittelevien ihmisten piirteet, niin imperialistinen voimapolitiikka läpikäy niin huolellisen moraalisen retusoinnin, että se näyttää milteipä demokraattiselta instituutiolta. Tässä tarkoituksessa lasketaan liikkeeseen valmiit ja erittelemättömät "siveelliset arvot". Itse asiassa ovat kyseessä samat "ikuiset arvot", jotka on mainittu *Kommunistisen puolueen Manifestin* toisessa osassa: "yksityisomistus ja uskonto, yksilöllinen moraali ja synnyinmaa. Niihin lisätään tarut pluralismista ja totalitarismista, kristillisestä länsimaisesta sivilisaatiosta, sekä Pekingin sepustukset neuvostoliittolaisesta "sosiaali-imperialismista".

On kuitenkin syytä huomauttaa, että jo Marx ja Engels todistivat *Manifestissa*, että nimenomaan porvaristo polkee joka askeleella itse julistamiaan normeja. Mikä riistää omaisuuden esimerkiksi pienomistajilta? Kommunismi vai porvarillinsen yhteiskunnan lakien pysyvä vaikutus? Tunnettuahan on, että syynä on viimeksi mainittu.

Antikommunismi, joka asettaa vastakkain "moraalisen" kapitalis-

min ja "epämoraalisen" kommunismin, turvautuu filosofian alalla väitteeseen, että tämä vastakkainasettelu sisältyisi "itse ihmisen olemukseen" ja että sen vuoksi taistelu kommunismia vastaan olisi inhimillisyyden, humanitäärisyyden vaatimus. Kun esimerkiksi CDU/CSU:n propagandantekijät väittävät tänä päivänä, että kysymys ei ole muka lainkaan yhteiskuntajärjestelmästä, vaan ihmisistä, niin he luottavat voivansa vakiinnuttaa sosialisminvastaiset katsantokannat nykyistä laajemmassa mitassa. Tämänlaatuista perustelua tapaa sellaistenkin länsisaksalaisten filosofien teoksissa kuin K. Jaspers, A. Rüstow, A. Weber. Paremmin naamioituna näiden katsantokantojen muunnokset esitetään "ihmisen käyttäytymiseen" paneutuvien surullisien tutkijoiden teoksissa. Münchenissä asuva itävaltalainen Konrad Lorenz, joka on "todistanut", että ihminen ei luontonsa puolesta olisi luotu solidaarista, aggressiosta vapaata sosialistista yhteiskuntaa varten, sai jopa Nobelpalkinnon.

Tämän perusteorian "antropologisen" muunnoksen ohella on olemassa myös teknis-mekaaninen muunnos. Se pohjautuu tieteellis-teknisen kehityksen ylivaltaa koskevan teesin metafyysiseen tulkintaan. Tapaamme sen ei vain jokapäiväisessä propagandassa — monilukuisissa esiintymisissä, kirjoituksissa, brošyyreissä, jotka on omistettu esimerkiksi "ekologiselle katastrofille", vaan myös erisävyisten antikommunististen kirjoittajien kuten A. Geholenin, H. Freierin (BRD) ja H. Marcusen "perusteellisemmissa" teoksissa, luopio R. Garaudyn sekä "teollisuusyhteiskunta"teorian ihailijoiden kirjoituksissa.

Näiden teorioiden historiallisena ja yhteiskunnallis-poliittisena sisältönä on väite kapitalistiselle yhteiskunnalle ominaisten ihmisen olemassaolon, olemisen ja moraalin peruskriteerien muuttumattomuudesta. Näiden kriteerien saarnaajat väittävät, että kommunismi on vastakkain näiden kriteerien kanssa ja että se sen vuoksi olisi muka epämoraalinen, epähistoriallinen, epäyhteiskunnallinen ja epätieteellinen. Kapitalismi julistetaan sen sijaan historian lopulliseksi, päättäväksi ja täydelliseksi tuotteeksi. Jo pelkästään tämän vuoksi nämä teoriat riistävät itse itseltään historiallisen totuuden. Niiden ainoana päämääränä on kapitalistisen todellisuuden puolustelu eikä totuuden etsiminen.

Filosofian kannalta yksityisomistukseen pohjautuvan järjestelmän kohtaloon liittyvä ongelma on kiivaan ideologisen taistelun tanner. Tämä koskee etenkin kehitysteorian mahdollisten muunnosten määrittelyä, joihin Hegel sekä sittemmin V. I. Lenin viittasivat. Kysymys on nimenomaan siitä, onko kapitalismi katoavainen historiallinen kategoria, so. ilmestyvä ja katoava, ja onko toisen yhteiskunnan määrä korvata kapitalistinen yhteiskunta? Juuri tämä ongelma on viime kädessä koko porvarillisen ideologian kes-

kipisteessä, ja sen ratkaiseminen eri muunnoksina tapahtuu aina samalla tavoin: epäämällä yhteiskunnallisen kehityksen lait ja niiden tiedostettavuus, kiistämällä yhteiskunnallisten reformien ja sosiaalisen vallankumouksen välisen keskinäisen yhteyden välttämättömyys. Tunnustuksen saavat joko vain yhteiskunnalliset reformit oikeisto-opportunismin ja valtiomonopolistisen säännöstelyn hengessä — esimerkkinä voi toimia Carl Popperin (Englanti) teoria, joka vaikuttaa saksalaisen sosiaalidemokratian ohjelmateesien muotoutumiseen — tai reformeista irrotettu "vallankumous" eli "kehitysongelmien ratkaiseminen" vallankaappauksen avulla. Viimemainittu vaihtoehto pohjautuu vallankumouksen irrottamiseen sitä valmistelevista ja sen valmistelemista askelista ja toimenpiteistä. Tämä teoria on luonteenomainen ultramaolaisille ja trotskilaisille piireille. Kaikissa näissä perimmältään porvarillisissa teorioissa on postulaattina "hyvästijättö historialle".

Olemme jo maininneet, että yhteiskunnallisten ongelmien siirtäminen kokonaisuudessaan politiikan alueelle ja omavaraisen merkityksen antaminen tälle alueelle edustavat porvarillisen yhteiskuntatieteen perussuuntausta. Erityisen selvästi tämä näkyy asennoitumisessa vapautta koskevaan kysymykseen. Vähättelemättä alkuunkaan poliittisten oikeuksien ja vapauksien merkitystä kommunistit ovat aina olleet ja ovat niiden voimien eturivissä, jotka taistelevat näiden oikeuksien ja vapauksien saavuttamiseksi, säilyttämiseksi ja laajentamiseksi. Me viittaamme siihen, että oikeudet kaipaavat syvällekäypää sosiaalistaloudellista varmistamista ja että todellinen vapaus vastaa aina yhteiskunnan konkreettista historiallista kehitysvaihetta. Porvariston julistaessa aikoinaan: ilman yksityisomistusta ei ole vapautta, — Marx ja Engels vastasivat sille: juuri se onkin kapitalismia. Pyhittäessään kansan omaisuuden yhdeksän kymmenesosan yksityisomistuksellisen omaksioton kapitalismi on epävapauksien yhteiskunta: kansa voi sosiaalisessa merkityksessä olla täydellisesti vapaa vain silloin, kun toimeentulon lähteet, tuotantovälineet muuttuvat sen yhteiseksi omaisuudeksi.

Siitä lähtien, kun reaali sosialismi on ollut olemassa ja kehittynyt maan päällä, antikommunismin sofismi on muuttunut hienostuneemmaksi. Kommunismin oloissa ei voi olla vapautta, koska ei ole tuotantovälineiden yksityisomistusta, väittävät kommunismin vastustajat. Kääntääkseen toisaalta vähävaraisten joukkojen huomion pois kapitalismin oloissa valitsevasta omistusongelmasta porvarilliset ideologit sanovat, että nykyisessä kapitalistisessa yhteiskunnassa ei olisi ratkaisevaa se, kuka tuotantovälineet omistaa, vaan se, kuka niitä johtaa. Omistusongelma korvataan hallintoongelmalla. Mutta jos asianlaita on todella näin, niin miksi porvarillisissa piireissä nousee suuttu-

muksen myrsky joka kerta, kun esitetään "vähäpätöisiä" vaatimuksia sellaisessa "toisarvoisessa" kysymyksessä kuin miljardööreillä tuotantovälineiden suhteen olevan määräysvallan rajoittaminen tai sen riistäminen heiltä? Miksi kansainväliset konsernit osallistuivat fasistisen vallankaappauksen järjestämiseen Chilessä juuri sillä hetkellä, kun siellä asetettiin kysymys konsernien etuoikeuksien hävittämisestä? Ainakin me Länsi-Euroopassa olevat tiedämme erinomaisen hyvin, että juuri kapitalistit palkkaavat tuotannonjohdon eikä päinvastoin.

Viime aikoina porvarilliset ideologit ovat voimallisesti tyrkyttäneet kapitalististen maiden kansalaispiireille uutta myyttiä, jonka mukaan meidän aikamme ydinsisältönä on niin sanotun pluralismin vastakkain asettuminen totalitarismin kanssa. Tällöin salataan huolellisesti esimerkiksi se tosiasia, että niin fasismin (totalitarismi) kuin porvarillisen demokratian (pluralismi) vallitessa hallitsevat perusvoimat ovat identtiset. Muussa tapauksessa tulisi ilmi kapitalistisen järjestelmän kummankin muodon henkinen sukulaisuus. Jotta tämä ei paljastuisi, naamioidaan pääoman valta "pluralismiksi", kun taas sosialistinen kansanvalta yritetään propagandassa asettaa samaan vaakakuppiin totalitarismin kanssa. Kyseessä on yritys suojata kapitalismi arvostelulta ja käyttää hyväksi kansanjoukkojen lainmukaista vihaa fasismia — tätä kapitalistisen herruuden äärimmäisen totalitaarista muotoa — kohtaan sosialistisen yhteiskunnan panettelemiseksi. Tämän likaisen propagandatrikin keksijöiden suunnitelmien mukaan fasisminvastustajien iskuvoima on suunnattava... Neuvostoliittoa ja ylipäänsä sosialismia vastaan!

Saman antikommunistisen myytin avulla peitellään muuallakin kuin BRD:ssä olemassa olevia liittoja oikeistolaisten kanssa ja näiden liittojen vasemmistolaisia poliittisia voimia vastaan suuntaamia iskuja. Tämän myytin avulla puolustellaan myös demokraattisia oikeuksia ja vapauksia kaventavia poikkeusasetuksia ja -lakeja sekä kilpavarustelua. Antikommunismi soluttautuu kaikille toiminnanaloille, se määrää opetuksen, sivistyksen, armeijassa tapahtuvan kasvatuksen sisällön jne.

Myytti totalitarismista sosialismille muka ominaisena yhteiskuntamuotona tuli porvarilliseen tieteeseen päivälehdistöstä eikä päinvastoin. Samantapaisesti kuin yhdellekään biologille ei pälkähdä päähän asettaa erillisten ulkoisten piirteiden perusteella yhtäläisyysmerkkiä ihmisen ja apinan välille, ei yksikään vakava historiantutkija aseta jakobiineja ja SS-miehiä samaan vaakakuppiin vain sillä perusteella, että kummatkin turvautuivat terroriin. Mutta sosialismin ollessa kyseessä "unohtuu" heti kaikenlainen differentiointi. Taantumuksellinen väkivalta, joka tähtää kansanjoukkokojen tahdon tukahduttamiseen, ja vallankumouksellinen väkivalta, jota sovelletaan vain edistyk-

sen aktiivisten vihollisten suhteen, samastetaan pahanilkisesti, vallankumousmiehet ja fasisminvastaisen taistelun sankarit rinnastetaan rienaavasti rikollisiin ja sorretut, jotka nousevat taisteluun vapautuksensa puolesta, rinnastetaan sortajiin. Tällainen menettelytapa tähtää viime kädessä sosialismin ja proletaarisen demokratian mustaamiseen ja kapitalistisen itsevaltiuden puhtaaksi pesemiseen.

V. I. Lenin korosti aikoinaan, ettei proletariaatin diktatuurin olemus ole pelkässä väkivallassa eikä edes pääasiallisesti väkivallassa. Sen pääolemus on työtätekevien etujoukon, niiden ainoan johtajan, proletariaatin järjestyneisyydessä ja kurinalaisuudessa. Proletariaatin päämääränä on luoda sosialismi, hävittää yhteiskunnan jako luokkiin, muuttaa yhteiskunnan kaikki jäsenet työtätekeviksi ja riistää maaperä kaikelta ihmisen toiseen ihmiseen kohdistamalta riistolta. On lainmukaista, että sitä mukaa kuin mitä laajimmat työtätekevät joukot toteuttavat tämän luovan päämäärän muuttuvat proletaarinen demokratia ja valtiollisuus yleiskansallisiksi. Antikommunistinen propaganda sivuuttaa kaiken tämän huolellisesti.

Kun porvaristo yrittää kuvata yhteiskuntansa sisäiset selkkaukset ulkoisiksi (agenttiteoria), käyttää se siinä yhteydessä laajasti tarua "kansan yhtenäisyydestä", kansakunnasta, joka eräänlaisena kokonaisuutena on ulkoapäin uhkaavan vaaran kohteena. Tässä tapauksessa on jälleen kysymys yrityksestä evätä kapitalistisen yhteiskunnan luokkaluonne ja tätä yhteiskuntaa repivät sovittamattomat ristiriidat. Tätä tarua kansasta, joka muodostaa eheän kokonaisuuden, vahvistetaan kaikenlaisilla "kansallisilla" perusteluilla. Toisinaan turvaudutaan kuitenkin myös biologisiin perusteluihin. Mitä muuta tämä sitten on kuin yhteiskuntatieteen kieltämistä sellaisenaan! Taloudellisesta perustasta irrotettuja poliittisia ilmiöitä tulkitaan toisinaan antropologisten, biologisten lakien seuraukseksi. Porvarillisten teoreetikojen mielivallasta ihminen, jonka tietoinen työ, kehittynyt looginen ajattelu ja kieli erottavat eläimestä, menettää nämä spesifiset erikoisuutensa ja hänet madalletaan eläimen tasolle.

Yhteiskunnan "biologista yhteisyyttä" koskevan teorian pohjalta syntyy vastaavia kommunismin vastaisen taistelun muotoja. Kun "terve" porvarillinen yhteiskunta edustaa ikäänkuin biologisesti perusteltua yhtenäisyyttä, niin kommunismi julistetaan milteipä "tartuntapesäkkeeksi", ja jokainen kosketus siihen vaaralliseksi. Tästä juontaa alkunsa esimerkiksi BRD:ssä käytössä oleva propagandistinen teesi: kommunistien kanssa ei saa keskustella, heidän kanssaan ei saa olla yhteistoiminnassa tai taistella yhteisten päämäärien puolesta. Juuri tällaisen päätöksen hyväksyi SPD:n hallitus.

Saman logiikan mukaan jaetaan yhteiskuntajärjestelmät ulkopo-

liittisessa suhteessa "luonnollisesti kehittyvään" — kapitalistiseen — ja "luonnonvastaisesti syntyneeseen" — sosialistiseen. Tämän "teorian" pohjalla pyritään säilyttämään verhotuissa muodoissa vanhaa konseptiota "luonnottomasti laajentuneen kommunismin" ahtaammalle tunkemisesta. Fasistisissa ja puolifasistisissa kirjoitelmissa tämä konseptio esitetään avoimesti. Se on läheistä sukua maolaisille konseptioille siinä, että se kieltää nykymaailman ristiriitojen luokkaolemuksen ("supervaltoja" koskeva demagogia).

Niin ollen joudumme käsittelemään suurta määrää kaavamaisia myyttejä ja porvarillisen ideologian järjestelmiä, joiden ytimenä on yhteiskuntatieteen epääminen, sen biologisointi ja kieltäytyminen sosiaalisesta kehityksestä.

Nykyoloissa antikommunismi muuttuu yhä suuremmassa määrin kahleiksi yhteiskunnan jaloissa, esteeksi ihmiskunnan tiellä kestävään rauhaan ja sosiaaliseen edistykseen. Sen vuoksi meidän on tällä alalla suorittamassamme teoreettisessa työssä keskityttävä kaikinpuolisesti puolustamaan materialistisia näkemyksiä historiasta ja nykyisen yhteiskunnan tulevista kehitysnäkymistä sekä kehittämään näitä näkemyksiä luokkataistelun konkreettisia muotoja vastaavasti.

Pravda 14. 2. 1976

JATKOA SIVULTA 1

toittaa tavoitteet, asettaa itselleen ja koko maalle tehtävät, niin nämä päämäärät saavutetaan, nämä tehtävät täytetään.

Olen kiitollinen kaikille tovereille, jotka ovat arvostaneet toimintakertomuksen korkealle. Täällä ovat lausuneet Keskuskomitealle ja Poliittiselle Toimikunnalle sekä minulle osoitettuja hyviä sanoja myös ulkomaiset ystävämme. Teemme kuitenkin oikein, jos pidämme saavutettua menestystä kollektiivisen työn, niin johtavien puolue-elinten kuin kaikkien puoluekomiteoiden ja -järjestöjen yhteisten ponnistusten tuloksena.

Teemme oikein, menettelemme leniniläisittäin, kun antaessamme saavutuksillemme niille kuuluvan arvon, keskitämme huomion puutteisiin, joita meillä vielä on, ja ratkaisemattomiin tehtäviin.

Uskon edustajakokouksen osanottajien olevan samaa mieltä siitä, että nimenomaan tällainen suhtautuminen asiaan tulee parhaiten edistämään kommunistien ja koko kansamme poliittisen aktiivisuuden ja luovan tarmon kasvua.

Pyydän saada lopettaa tähän. Uskon että Keskuskomitean toimintakertomuksen johdosta käydyn keskustelun luonne ja sisältö tekevät laajemman loppupuheenvuoron tarpeettomaksi.

Voimakas
puheenvuoro
ympäristönsuojelusta

J. K. FEDOROV

Yhteiskunnan ja luonnon vuorovaikutus

Kirjoittajan mielestä huoli, jota nykyisin tunnetaan yhteiskunnan ja luonnon vuorovaikutuksen kehityksen suunnasta, on täysin aiheellista, sillä teknisesti kehittynyt yhteiskunta tuhoaa luontoa ja omaa elinympäristöään, josta se saa tarvitsemansa voimavarat. Ihmiskunta on jo päätynyt vaiheeseen, jolloin planeettamme luonnonvarat alkavat olla enemmän tai vähemmän täydellisessä käytössä eikä niitä voida pitää ehtymättöminä ja rajattomina.

Teos erittelee esitettyjä teorioita, vertaa niitä tieteellisiin tutkimustuloksiin ja luo uutta painavaa teoriaa.

Suom. Mirja Ruonaniemi, 150 sivua, nid. 12,—.

KANSANKULTTUURI OY HKI

Kansantajuinen kuvaus materialistisesta historiankäsityksestä

E. Beztšerevnyh

Ihmisen olemisen salaisuus

Neuvostoliittolaisen tiedemiehen teos pohtii helposti tajuttavassa ja miellyttävässä muodossa syvällisiä filosofisia kysymyksiä: mikä on ihmiselämän tarkoitus, mikä ihminen on, mikä on ihmisen maailma ja mikä ihminen on maailmassa. Teos erittelee kysymystä vapaudesta ja välttämättömyydestä sekä kapitalistisen yhteiskunnan äärimmilleen viedyn työnjaon aiheuttamasta ihmisen pirstoutumisesta. Tekijä osoittaa kommunismin näiden historian arvoitusten ratkaisijaksi ja marxismin klassikkojen teoriat tienviitaksi yhteiskunnan kehittymiselle kommunismiin.

Elämän tarkoituksena on "maailman muuttaminen sellaiseksi, että jokainen ihminen voisi tietoisesti ja vapaasti, toverillisessa kanssakäymisessä kaltaistensa kanssa luoda ihmisen arvoiset yhteiskunnalliset suhteet ja vahvistaa itseään persoonallisuutena."

Suom. Matti Pykälä. 103 sivua, hinta nid. 7,—.

Kansankulttuuri Oy Hki

M. M. SIDOROV:

Mitä on historiallinen materialismi

Miten yhteiskunta on syntynyt ja miten se kehittyy? Määrääkö historian kulun sattuma, salaperäinen voima, yksittäisten ihmisten tahto vai objektiiviset lait?

Näihin kysymyksiin muotoilivat ensimmäisenä tieteellisen vastauksen Marx ja Engels historiallisen materialismin opin muodossa. Sidorovin teos on tarkoitettu ennen kaikkea niille, jotka haluavat ensi kertaa tutustua historialliseen materialismiin, mutta tekijän laajat tiedot ja jäntevä esitystapa tekevät sen mielenkiintoiseksi asiaan perehtyneellekin.

SOSIALISTISEN OPISKELIJALIITON kirjasarja 8

suom. Moskovan ASS, 135 s. nid. 8.—

Tilattavissa postiennakolla,

SOL, 3 linja 7 b 37 00530 Helsinki 53

TOISTUVASTI ILMESTYVÄ
JOUKKOJULKAISU

MM
MAAILMA JA ME

loistelias taskukuvalehti

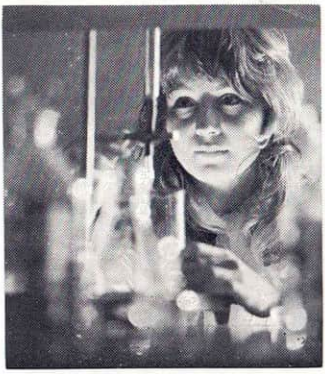

TILATKAA MAAILMA JA ME ALLA OLEVALLA KUPONGILLA

IRTONUMERON HINTA 2,50 mk

Maaliskuun numerossa mm.:

Esimerkki ETYK-hengestä ★ Kädenpuristus Tahkoluodossa ★ Slaavilainen kokoelma ★ Opimme, piirrämme, rakennamme ★ Kaiku kertoo aarteista ★ Yhdistävä mosaiikki ★ Viiden vuoden harppauksin ★ Minkälaisia veroja maksetaan Neuvostoliitossa ★ Kansainvälisen naistenpäivän johdosta: Ennen ihmisen syntymää ★ Luonnolla on omat lakinsa★ Daugavan kirkas vesi ★ Aarremuseo ★ Maalaustaiteen runoilija ★ Työvälineinä kylmyys ja matematiikka ★ Varsova rakentaa ★ Tunne ja järki tanssiparina ★ Kohtaamme kentällä.

MAAILMA JA ME Hämeentie 8 HELSINKI 53

Tilaajan nimi .....

Lähiosoite .....

Postitoimipaikka .....

Tilauksen pituus 6 kk = 13.00 ☐ 1 v = 23,00 ☐ (x) haluttuun ruutuun
Muihin maihin 1 v = 27,00 ☐
Pohjoismaihin 1 v = 25,00 ☐

Tilaus alkaa ...../..... 19..... Tilausmaksu ..... mk.
Tilaus maksetaan PS-tilille 66125 / laskutetaan tilaajalta. (Tarpeeton vaihtoehto yli)

APN

UUTISTOIMISTO NOVOSTI, LÖNNROTINKATU 25 A, 00180 HELSINKI 18. **Puhelin 64 48 16. Ps-tili 617 07-9.** Tilaushinta: koko vuosi 12 mk, puoli vuotta 6 mk, kuukausi 1,50 mk. Tilaushinnasta myönnetään 50 % alennus, jos tilauksia samaan osoitteeseen on vähintään 10 kappaletta.